A. ROGOZ și C. GHENEA

URANIU

II

EDITATĂ DE REVISTA
ȘTIINȚĂ și TEHNICĂ

9

1956

U R A N I U

de A. ROGOZ şi C. GHENEA

(Urmare din numărul 8)

A doua zi, pe la prânz, din faţa hotelului Santa Maria del Sol, o coloană formată din cinci călăreţi – în urma cărora veneau vreo douăzeci de catâri încărcaţi cu tot felul de lăzi şi baloturi – se îndrepta spre nordul ţării. Catârii erau conduşi de indigeni nahuatl şi otomi; în frunte se afla Glyn Borrowth, în care nimeni n-ar mai fi recunoscut acum pe omul zăpăcit care se ocupa numai cu fleacuri. Era îmbrăcat ca orice fermier american din Texas sau Arizona, cu pistol la brâu şi, în loc de sombrero, cu cască colonială. Felul lui de a se ţine în şa dovedea că posedă arta echitaţiei dacă nu mai bine decât cei patru gauchos din escortă, cel puţin la fel. Expediţia se îndrepta spre unul dintre statele nordice ale Mexicului – spre aşa-numitul platou Llanos de Los Gigantos.

Punctul de care vorbise Pancho se afla aşezat pe latitudinea nordică de 28° 15’33" şi era întretăiat de longitudinea vestică de 103° 22’.

Într-adevăr, până atunci toate cercetările arheologice se concentraseră în peninsula Yukatan, la sudul ei în Anahuak şi cel mult în jurul capitalei. Pe drum, numărul oamenilor din escortă crescu cu încă 30 de zapoteci din triburile nomade. Aceştia urmau să fie muncitorii pentru săpătură în cazul în care nu s-ar fi găsit în apropierea staţiunii localităţi mai populate.

După aproape opt zile de la discuţia avută la Mazatlan,

coloana condusă de Borrowth poposi în micul sat Tlalhuakan, denumit San Cristobal. Populaţia era formată în mare majoritate de indigeni matlatzincas şi nomazii otomi, pe care îi găseşti pretutindeni în Mexic. Localnicii trăiau în colibe, şi singura clădire din cărămidă era aceea a administraţiei.

În marginea satului se afla un han destul de încăpător, unde Borrowth îşi stabili cartierul general. Acolo îşi descărcă animalele şi chiar în ziua sosirii porni la treabă. De la început, Pancho se arătă bănuitor. A fost greu până când a reuşit Borrowth să-l determine să-i arate direcţia în care se vor îndrepta. Cu toate stăruinţele sale, gauchoul nu s-a lăsat intimidat până când yankeul nu a semnat un cec la purtător pentru o sumă de 5.000 dolari – pentru eventualitatea că aurul găsit ar fi fost însuşit de Borrowth. Cecul a fost depus în plic închis în manile lui Oliva Fuentes.

*
*   *

La o distanţă de aproximativ cinci kilometri de localitate se vedeau nişte vechi ziduri clădite din blocuri imense de stâncă. La intervale rare, golurile, care probabil fuseseră ferestrele edificiului priveau în vid ca nişte ochi de mult secaţi. De jur împrejur, o vegetaţie săracă şi neprietenoasă, compusă mai ales din cactuşi arborescenţi şi agave, dădea ruinelor un aspect dezolant. Ca o curiozitate, se putea observa traiul dintre şerpi şi păsări: în crăpăturile aceloraşi ziduri, cuiburi de şopârle şi târâtoare se aflau laolaltă cu cuiburile pasarelelor.

Pe multe ziduri se vedeau basoreliefuri, reprezentând zeităţi dintr-un pantheon de mult apus. Borrowth şi oamenii lui ocoliră toate aceste vestigii ale trecutului şi, călăuziţi de Pancho, se îndreptară spre o colină, pe versantul căreia zăceau multe cioburi de vase. În partea

sudică a colinei, ochiul unui arheolog experimentat ar fi remarcat îndată faptul că în stratul de cultură se circumscria un altul făcut dintr-un pământ deosebit. Aceasta înseamnă că acolo fusese ori o groapă, ori o intrare astupată ulterior cu o altă calitate de sol. Borrowth descălecă şi, scoţându-şi cuţitul de la brâu, încercă să taie o probă din pământul acela deosebit, dar, ca şi cum lama ar fi întâlnit un bloc de piatră, cuţitul nu reuşi decât să scrijelească suprafaţa. Cu multă greutate a izbutit Borrowth să-i scoată o probă, pe care o înveli cu grijă într-o bucată de hârtie şi pe care scrise „groapa nr. 1”. Când se ridică, văzu pe cei patru gauchos privindu-l posomorit.

— De unde aţi ştiut, mister Glyn, care este locul? întrebă înciudat Pancho.

— Nu pricep de ce aţi mai avut nevoie de noi, făcu şi Oliva Fuentes.

Borrowth înţelese imediat că ascunzătoarea lui Pancho se afla chiar în movila respectivă. Totuşi nu vru să le arate că secretul lor nu mai era un secret.

— Cum să n-am nevoie de voi? De altfel, aici treburile noastre se despart; voi o să vă căutaţi aurul după care aţi venit, iar eu o să-mi văd de pietroaiele şi cioburile mele.

— Şi aurul… nu vă interesează chiar deloc?

Atitudinea lui Borrowth se schimbă deodată. Ochii i se îngustară şi căpătară o privire tăioasă.

— Dacă mă interesa, puteam să vă fac de petrecanie încă de mult. N-am nevoie de dădacă să mă ducă de mână într-un sat păcătos din nordul Mexicului. Acum gata cu pălăvrăgeala! Să ne vedem de treabă!

Aşezat pe o ladă, ca un veritabil arheolog, începu să facă schiţa ruinei din faţa sa în primul rând trebuia să deseneze locul pe care se afla, iar apoi să traseze planul viitoarelor şanţuri de sondaj. Pentru orientarea şanţurilor avea nevoie de busolă. Deschizând lada unde avea

busola, atinse din întâmplare contorul Geiger-Muller. Spre marea lui mirare, Borrowth observă că aparatul semnalizează. Existenţa unei surse radioactive superficiale i se păru la început neverosimilă. Înciudat că nu poate să găsească imediat semnificaţia fenomenului, trasă şanţurile la întâmplare, astfel ca unul dintre ele să taie colina diametral.

Aproape se întunecase când Borrowth dădu ordin de încetare a lucrului. Săpătura mergea greu. Solul uscat de secetă nu lăsa colţul ascuţit al târnăcoapelor să muşte.

Cei patru gauchos erau furioşi. Aceasta se vedea pe feţele lor. Se mai vedea că erau hotărâţi să-i ceară socoteală lui Borrowth pentru încetineala lucrărilor. Cel mai necăjit era însă Pancho, pentru că şanţul principal trecea peste ascunzătoarea sa, iar săpătorii erau indigenii şi nu ei. Deci, cu toate vorbele lui mieroase, Borrowth îi dusese de nas. De aceea au şi aşteptat până când se aşternu seara peste San Cristobal, iar yankeul părăsi tabăra pentru a pleca la han.

— Ce spui, Oliva? întrebă Geronimo, unul dintre cei patru.

— Îi facem de petrecanie. Nu vedeţi? Ne-a pus şi pe nespălaţii ăştia de otomi pe cap. Dacă ei găsesc urmele pepitelor – o sa trăncănească de o să se afle şi la Chamultepec, la preşedintele Mexicului

Cu un calm prefăcut, Pancho îşi încărca pistolul cu gesturi deosebit de atente. Era hotărât să termine repede. Aurul ştia numai el unde se află. Chiar în aceeaşi noapte îl va scoate, poate singur, poate împreună cu Oliva. Dacă însă Borrowth se va dovedi a fi peste măsură de curios, îi va închide gura cu un plumb. Planul trebuia pus repede în aplicare, atâta timp cât se aflau numai ei patru pe şantier, căci indigenii din escortă îşi găsiseră adăpost în sat şi la lăsarea întunericului plecaseră.

*

*   *

În acest timp, Borrowth se afla în coliba unui şaman bătrân, ultimul care mai exista în localitate. Interiorul sărăcăcios era împodobit cu diferite feluri de zdrenţe multicolore, cioburi de oale, oseminte şi dinţi de animale şi tinicheluţe colorate.

Amândoi stăteau ghemuiţi în faţa unui foc pâlpâitor şi fumau tăcuţi. Lângă foc se afla un vas cu peiotl uscat, iarbă care mestecată în gură dă vedenii colorate şi din care se extrage alcaloidul denumit mescalină. Până atunci, yankeul îl îmbiase pe vraci, dar acesta refuzase să-i răspundă. Totuşi nu-şi pierdu răbdarea, căci destul de târziu vraciul se hotărî să vorbească grav, folosind toate calităţile sale oratorice.

— Ce-ar putea să-ţi spună dumitale un batrân ah-tzyacyah (vraci) cu numele de Tezozomah… căci urechile tale sunt astupate la sfaturile mele…

— Am venit la tine, înţeleptule ah-tzyacyah pentru a afla dacă tu cunoşti legenda cu piatra sănătăţii.

— Piatra sănătăţii? Aşa ceva a fost de mult pe aci, pe când Balam-Agap şi Balam-Quitze s-au luat la luptă cu uriaşul Yakab-Xaman, zeul cutremurului. Pe locul în care l-au îngropat pe uriaş, s-a împietrit pământul, apoi de acolo sufletul lui a ieşit şi s-a înălţat ca o coloană de granit până la cer. Ei i se închinau oamenii când se îmbolnăveau; apoi au venit din nou Balam-Agap şi Balam-Quitze şi au fărâmat stâlpul. De atunci n-au mai rămas aci decât unele urme. Dar pe urmă au venit oamenii nordului şi au furat i tot ce mai rămăsese. De atunci în Llanos de Los Gigantos nu mai există piatra sănătăţii.

Borrowth scăpă o înjurătură. Îi azvârli bătrânului un şirag de mărgele şi un pachet de tutun, se ridică şi ieşi. În faţa colibei îl aştepta calul, priponit de un stâlp totemic. Îl dezlega şi plecă cu el, trăgându-l de dârlogi.

La han văzu că cei patru însoţitori ai sai lipseau. Un indian din escortă îi povesti că aceştia rămăseseră pe şantier. Borrowth înjură din nou şi se urcă furios în camera sa. Aprinse o lampă cu gaz, care răspândea o lumină roşiatică, chioară, şi, fără să o lase din mâna, începu să cotrobăiască într-un geamantan. Arunca furios afară tot ce-i cădea la îndemână. În sfârşit, găsi un caiet cu scoarţe soioase şi se aşeză la masă.

Pe coperta caietului se puteau citi următoarele rânduri: „ «În semnări de călătorie» – Karl Wassa… manuscris prezentat Editurii «Hopkins şi fiii», New York, aprilie 1938”.

Aici ar fi cazul să arătăm cum ajunsese în mâinile cunoştinţei noastre, aşa-zisul mister Giyn Borrowth, caietul cu pricina.

De aceea ne permitem să facem o mică digresiune, care ar descoperi cauza prezenţei sale în Mexic.

Dacă cineva s-ar fi pus în situaţia unui Sherlock Holmes modern, la cercetarea actelor lui Borrowth n-ar fi găsit nimic de remarcat. Lin singur lucru însă i-ar fi atras luarea aminte: Borrowth nu se abătea niciodată prin marile oraşe – mai ales prin acelea cu centre universitare. De ce se ferea? Numai el însuşi ar fi fost capabil să răspundă. Dacă însă se discutau cu el probleme ştiinţifice oricât de complicate, răspunsurile sale dovedeau cunoştinţe multilaterale, dar puse toate în slujba unei nesecate pofte de bani.

Până înainte cu câţiva ani de începerea războiului, figura sa era des întâlnită prin laboratoarele Universităţii Columbia sau Harvard. Unii puteau afirma că îl cunoscuseră chiar şi la West Point. De aci începeau însă o serie de contradicţii – mai ales asupra numelui său – căci în S.U.A erau oameni care îl cunoşteau sub denumirea de James Strowberry, iar alţii sub aceea de Clint Merrick sau Mike Chase. Oricare dintre ei putea afirma că-i fusese coleg de facultate, dar… la acest „dar”

se opreau cei mai mulţi, căci eroul nostru dispăruse fără urme timp de mai mulţi ani.

Dacă însă cineva l-ar fi rugat pe Strowberry să-i spună povestea propriei sale vieţi, ar fi ascultat o dulcegărie romantică, uneori de cea mai proastă calitate.

De asemenea, e momentul să amintim că numele de Glyn Borrowth şi l-a luat numai cu câteva zile înainte de a intra în Mexic, după o întâmplare nu prea plăcută.

Întâmplarea despre care este vorba s-a petrecut la New-Orleans, în port, spre sfârşitul războiului, când un grup de militari, care aşteptau să se îmbarce pentru Europa, au sărit în ajutorul unei femei. Era o noapte frumoasă, cum numai în sud poate să fie. Grupul era format din trei tineri ofiţeri care se plimbau pe şosea. Deodată, dintr-o casă răsună un ţipăt de groază, urmat de nenumărate apeluri de ajutor. Cum era şi normal, cei trei au sărit cât au putut mai repede în ajutorul victimei a cărei voce părea a unei tinere femei. Aşa şi era, însă ajutorul lor fusese aproape de prisos, căci, neprevăzători, doi dintre ei s-au ales cu un glonte în cap, iar cel de al treilea scăpă mai ieftin: un glonte în umăr şi actele furate. Necazul cel mare al acestuia era că nici măcar nu zărise mutra agresorului.

Poliţiştii, care, ca şi vechii carabinieri ai lui Offembach, au sosit prea târziu, au dovedit că crima fusese făcută de un inginer pe nume Merrick. Cel puţin aşa declarase victima. Semnalmentele date n-au dus la niciun rezultat. După vreo două zile, un şerif zelos din Texas, luându-se după semnalmente, a legitimat un tânăr impozant. Actele acestuia arătau însă că se numeşte Glyn Borrowth şi că este fizician. Şeriful nu avea însă de unde să ştie că numai cu câteva zile înainte tânărul se numea Joe Strowberry alias Merrick. Cu acestea, incidentul, ca atâtea altele, s-a închis. Strowberry, unul dintre cei mai apropiaţi colaboratori ai trustman-ului Abe Mac Stephens, din motive cu totul „personale”, fu fericit că

reuşise să pună mâna pe actele lui Glyn Borrowth. Astfel îşi împrumuta calitatea de om de ştiinţă, ceea ce-i uşura cu mult misiunea încredinţată de boss-ul său în Mexic.

Abe Mac Stephens nu era numai mare proprietar de întreprinderi industriale, ci şi acţionar al concernelor anglo-belgiene care exploatau minele de uraniu din Congo – pe de o parte –, iar pe de alta, poseda un mare pachet de acţiuni ale firmei de editură "Hopkins şi fiii". În cele două din urmă preocupări ale sale, îl folosea mai ales pe Borrowth.

Într-o bună zi, mai exact în preziua incidentului de care a fost vorba mai sus, Mac Stephens primi de la editură un caiet semnat de profesorul Karl Wassa, refugiat politic din Germania hitleristă; manuscrisul cuprindea o culegere de legende legate de diferite locuri de pe suprafaţa pământului, pe care savantul le colindase cu ani în urma.

— Uite, Joe, ai ceva interesant de citit, îi spuse lui Borrowth, Mac Stephens. Vezi ce-i adevărat şi ce-i minciună, dar mai ales ce ne poate folosi nouă.

Atenţia omului de afaceri fu imediat atrasă de o neaşteptată concluzie a atomistului german, concluzie care suna cam aşa:

„În urma călătoriilor mele, am ajuns să cred că efectele radioactivităţii naturale pot fi urmărite în mod constant în fenomenele folclorice. Astfel, atât în Africa centrală cât şi în Mexic, Brazilia, S.U.A. circulă o legendă cu privire la piatra sănătăţii. Legenda respectivă coincide întotdeauna cu prezenţa pechblendei sau a altor roci cu substanţe radioactive aflate la suprafaţa solului. Dacă am descoperit acest mit la Schinkolobwe, o variantă a lui am găsit-o pe platoul de la Llanos de Los Gigantos din Mexic, în legendele indigenilor de pe teritoriul cuprins între Mapimi, Rosario şi San Pedro”.

Coincidenţa datelor, aşa cum le arăta experimentatul prospector din Congo, atomistul Karl Wassa, dovedea că

în jurul acestor surse de minerale radioactive se născuse un folclor special, De altfel, nu era un fenomen disparat, căci asemenea elemente folclorice s-au format şi în jurul minelor de malachită din Ural, al puţurilor naturale de petrol din România şi al oricăror zăcăminte de cărbuni.

Ademenit de salariul teribil pe care i-l punea la dispoziţie vechiul său patron, Borrowth porni spre Mexic pe bordul unui vas comercial de coastă. Plecarea aceasta nu trebuia să atragă atenţia nimănui şi trebuia făcută în aşa fel încât notiţele lui Wassa să nu cadă în alte mâini. De altfel, cartea nici n-a mai văzut lumina tiparului, căci după un an autorul ei, aflat în Belgia, murea asasinat de Heinrich Kollemann, fostul său elev.

Acum manuscrisul călătorea din nou prin Mexic, de data aceasta însă în mâinile lui Glyn Borrowth.

*

*   *

Desigur că povestirea bătrânului vraci i-a dat lui Borrowth un anumit punct de reper – existenţa legendei. Acum urma să găsească şi locul cu pricina, locul în care se afla în mod precis zăcământul de uraniu. Confruntând povestirea ascultată doar cu câteva minute în urmă cu textul din manuscrisul lui Wassa, Borrowth căzu pe gânduri. Deodată, îşi aminti de contor. Acesta semnalizase în apropierea colinei, mai precis în apropierea locului unde se vedeau clar marginile unei gropi. Fără să se mai culce, Glyn îşi reîncinse brâul şi, coborând treptele trei câte trei, ieşi în curtea hanului. Sub un şopron dormeau câţiva dintre oamenii escortei sale. Cum îi trezi, le porunci să încalece şi porni ca mânat de furtună spre şantierul arheologic. Din depărtare, se zăreau câteva torţe arzând şi se mai vedeau umbrele celor patru gauchos, care săpau de zor. Tropotele cailor ajunseră repede la urechile lor obişnuite cu astfel de

zgomote.

— Pancho… vine Borrowth!

Acesta era preocupat să găsească locul de unde scosese numai cu o lună înainte primele fragmente de aur. Auzind cuvintele prietenului său, lăsă târnăcopul — aşa cum de altfel făcură şi ceilalţi – şi tuspatru se ascunseră în spatele unor ruine.

Deodată, în noaptea clară a Llanos-ului, răsunară patru împuşcături. Borrowth simţi glonţul şuierându-i pe lângă urechi, iar sub el calul tresări şi se prăbuşi scurt. Dintr-un salt, călăreţul se aruncă alături de cal. Indienii se risipiră pe câmp şi se adăpostiră fiecare, fie în dosul unor ruine, fie după tufele de cactuşi arborescenţi. Borrowth rămase nemişcat. Privea atent spre locul de unde porniseră gloanţele şi foarte încet îşi scoase revolverul din toc. Acum se hotărâse. Le va lua şi aurul şi cecul pe care li-l dăduse. Aşteptarea lui nu dură mult. Din spatele colinei porni iar o rafală de împuşcături, rămase ca şi primele fără nicio ripostă. Apoi patru siluete se profilară pe orizontul lăptos al dimineţii.

— Cred că l-am curăţat… se auzi glasul lui Geronimo.

— L-am văzut căzând…

— Pancho, să faci cinste!

În timpul acestei discuţii, Borrowth prinse a se târî foarte încet şi precaut spre o groapă din apropiere, astfel încât să fie apărat de cadavrul calului său, Nu trecu multă vreme şi cei patru gauchos, apărură râzând zgomotos. Îşi serbau prea devreme victoria.

— Hands-up! gringos mentecatos! (Mâinile sus! Mexicani tâmpiti!)

Ca un lup, Borrowth le sări în spate şi acum toţi patru se aflau în raza pistolului său.

— Cine se mişcă, îi preveni el, capătă un dop în scăfârlie. Aruncaţi armele!

Luaţi pe neaşteptate, se supuseră ca nişte mieluşei. Tot atunci, răsăriră din ruine indigenii din escortă.

După numai câteva clipe, cei patru zăceau legaţi, ca

nişte baloturi, unul lângă celălalt. Aurul din buzunarele lui Pancho şi cecul din buzunarul lui Oliva Fuentes se odihneau acum în mâinile lui Borrowth.

— De ce aţi tras, pui de năpârcă? Gringos mentecatos!

— Eşti un hoţ, scrâşni Oliva. Ne-ai dus de nas cu aiurelile tale de profesor…

— Ai băgat la cap destul de greu, rânji Borrowth. Acum, senores, mai doriţi ceva?

— Dreptul nostru, aşa cum ne-am înţeles. Să goneşti mutrele astea pocite, cât timp ne facem noi treaba. Iar pe urmă, poţi să te şi pupi cu pârliţii tăi de otomi…

— De fapt nu văd de ce-aş mai continua să discut cu voi. Furtul de aur se pedepseşte cu moartea. Eu vă dau patru catâri şi timp de o oră până la plecare. După aceea, nu mai garantez de nimic. Hei, băieţi, se adresă el escortei sale. Duceţi-i pe eroii ăştia pârliţi până în sat. Dacă mişcă, faceţi cu ei ce vreţi. Acolo să-şi ia caii şi să se care.

— Ne mai vedem noi, mormăi furios Pancho în timp ce se ridica.

— Dacă vă face plăcere cu adevărat, ne revedem şi să ştiţi că eu nu obişnuiesc să greşesc ţinta. Ca să-şi întărească răspunsul, ridică arma şi trase. Pălăriile foştilor săi tovarăşi căzură pe rând la pământ. Good bye!

*

*   *

După acest incident, Borrowth se simţi mai liniştit Acum rămăsese singur pe şantier. Cu cât înainta săpătura, contorul Geiger-Muller semnaliza tot mai puternic. Într-adevăr, se părea că prin apropiere exista o sursă radioactivă. Dar cum schimba poziţia contorului, semnalele încetau. Deci sursa era de mică intensitate şi se afla pe un teritoriu redus. După câteva zile de săpare, după ce groapa fusese cu desăvârşire golită, aşa cum cer toate regulile arheologice, contorul nu mai semnaliza, indiferent de poziţia lui.

— Deci bătrânul a avut dreptate, mormăi yankeul, blestemându-l printre dinţi pe vrăjitor. S-a dus dracului sursa!… Dar unde? Ce fel de sursă radioactivă o fi aia pe o palmă de loc? Imposibil! M-am înşelat eu… sau s-a stricat aparatul.

Contorul folosit era un model destul de obişnuit.

Aparatul era portativ şi uşor de mânuit.

Întors în sat, Borrowth făcu cu un electromagnet proba aparatului. Contorul funcţiona normal. Concluzia era deci clară. Pământul din groapă păstra urme de radioactivitate. Acolo desigur că se aflase aşa-zisul stâlp al lui Yakab Xaman, despre care vorbise bătrânul vraci. Atunci nu mai rămânea de răspuns decât la o singură problemă: de unde fusese adus pietroiul…

Amărât peste măsură, Borrowth pricepu că nu are altceva de făcut decât să colinde sat cu sat şi trib cu trib, pe tot teritoriul platoului Llanos de Los Gigantos. Un singur rezultat îl mulţumea, cele câteva kilograme de aur pe care le scosese din săpături.

După trei zile de beţie cumplită, îşi strânse din nou caravana şi porni spre oraşul cel mai apropiat, spre Mapimi, unde trase la unicul hotel. Era descurajat. Nu ştia încotro să-şi îndrepte cercetările.

Într-o seară, i se păru că are o halucinaţie. În uşa hotelului apăruseră cei patru gauchos, întovărăşiţi de un individ ciudat. Era un bărbat mărunt, uscat, cu faţa arsa de soare, cu părul rar. Era îmbrăcat elegant şi pe cap purta un uriaş sombrero de pai. Borrowth încercă să-şi aducă aminte de figura individului. Nu-l mai văzuse niciodată până atunci. Întrebându-l pe hotelier, acesta îi spuse că noul vizitator nu era cunoscut de nimeni şi că se afla pentru prima data în orăşel. Alte lămuriri nu mai ceru Borrowth, căci, fiind aproape beat, nu prea prindea sensul cuvintelor.

Dimineaţa află că cei patru gauchos şi străinul părăsiseră hotelul. În registru rămăsese înscris: „Gunther Kriegsfeld, etnograf şi orientalist”.

— Să nu fie orientalist, cum sunt eu arheolog… gândi Borrowth. Faptul că s-a dus cu cele patru lichele înseamnă că ori caută aur ori ceea ce caut şi eu. Indiferent de ce ar fi, eu n-am nevoie de concurenţi, aşa că, mister Glyn Borrowth, mobilizare pe toată linia!

Pornim la atac!

Capitolul IV

Ce i-au spus lui Kriegsfeld manuscrisele descoperite. O întâlnire lângă lacul Yquiran. Stâlpul lui Yakab Xaman. Închisoare şi libertate

Cei patru gauchos – Oliva, Pancho, Geronimo şi Juanito – călăreau veseli. Pe feţele lor bărboase, de obicei posomorite, se putea citi o stare de euforie. Împreună cu ei călărea „omul cel micuţ”, cum îi spunea Geronimo, şi atitudinea lui era cu toiul deosebită de cea a îui Borrowth. El nu le făcuse promisiuni, ci pur şi simplu îi îndopa cu dolari. În al doilea rând, cunoştea ţinta expediţiei şi nu o culesese din informaţii luate din vânt. De altfel, li s-a mai impus şi prin modul auster şi soldăţesc al comportamentului său.

Acum toţi cinci călăreau fără alt însoţitor, către partea sudică a platoului, spre un punct aflat cam ia 50 km de Mapimi. Locul spre care se îndreptau nu era în preajma nici unei localităţi, cât de mici. Tot ce aveau nevoie, luaseră cu dânşii în câteva baloturi legate pe spinarea a vreo 20 de catâri. Aceasta le micşora din rapiditatea mişcărilor şi a deplasării, dar altfel nu se putea. Unica problemă pe care şi-o puneau era aceea a apei potabile.

Călare, 50 de km prin Llanos, pe un teritoriu pietros şi fără drumuri – iată o întreprindere extrem de grea şi obositoare. Din acest motiv, Kriegsfeld a stabilit trei etape de drum, care urmau sa fie strict respectate. Cu toate că ardea de nerăbdare, pe figura lui nu se putea citi nimic deosebit.

Călărea tăcut, cu buzele strânse, cu tot trupul încordat ca un resort.

La primul popas au lăsat animalele sa se odihnească. Ca un explorator experimentat, Kriegsfeld nu s-a mulţumit să se tolănească pe preşul ţesut din fibre de

agave, ci, luându-şi câteva instrumente, a pornit curând în cercetare. Încerca cu ajutorul aparatelor pe care le avea, să stabilească posibilitatea ridicării unei hărţi geofizice amănunţite a regiunii. Acest lucru era deosebit de important pentru el, deoarece, în modul acesta avea singura posibilitate de a confrunta cu terenul textul găsit în biblioteca mănăstirii Matrakonda.

Cel de al doilea manuscris, format, după cum ştim, din 20 de coli de amatl, avea un text asemănător celui din codexul Quinant-zing. Spre deosebire de acesta, care arăta migraţiile unui trib chichimec, amatlul lui Kriegsfeld, vorbea despre călătoria unui cacic din populaţia otomii de nord. Acest cacic însoţise cinci bikshu (preoţi budişti cerşetori) debarcaţi în Mexic, în jurul anului 468 al erei noastre, prin tot regatul chichimec – şi apoi îi întovărăşise pe drumul lor de întoarcere. Ajuns la lamaserie, fusese desigur convertit la budism şi deveni la rându-i un bikshu. Dorul de ţară sau dorul de a face şi el prozeliţi la rândul său îl făcu să se înapoieze. După aceste două drumuri, au urmat desigur şi altele, la distanţă de ani unul de altul. Cert este că respectivul cacic nu era la prima sa călătorie între Asia şi America Centrală, după cum nici călătoria celor cinci călugări nu a fost unică. Cu 41 de ani mai târziu le-a urmat chinezul Hwui Sin, de pe urma căruia a şi rămas o carte intitulată „Fu Sang”, ce cuprindea o descriere amănunţită a Mexicului.

În manuscris scria clar că în timpul lui Balam-Agap, el, Chaltuixtli, vindecase cu piatra sănătăţii pe bolnavi şi slăbănogi „în al optulea huehuetiliztli, în ziua checatl al lunei cozcaquauhtli” (adică în al optulea an al primei perioade de şase „huetiliztli”, un huetiliztli durând 146 de ani). Făcând socoteala: dacă primul an al perioadei coincidea după codexul Troano, cu anul 460 a.e.n., deducea că evenimentul avusese loc în anul 468, ziua de 30 noiembrie.

Templul lui Balam-Agap se afla pe malul nordic al lacului Tzintzanhuicli, care actualmente se mai numeşte şi Yquiran.

Spre acest loc se îndrepta acum Kriegsfeld însoţit de cei patru gauchos. Odată primele încercări de ridicare de plan făcute, au strâns corturile şi, din pricina nerăbdării însoţitorilor săi, restul drumului îl făcură fără niciun fel de popas. Cu cât înaintau mai mult, cu atât vegetaţia se îmbogăţea. În jurui lacului Yquiran, ca în jurul unei oaze, în locul cactuşilor, începură să apară primele semne de savană subtropicală, cu ierburi înalte şi dese.

În depărtare, pe deasupra vegetaţiei bogate, se zărea, parcă plutind, o pată violetă, care în timp ce se apropiau se dovedea a fi un zid construit din blocuri grele de granit.

— Acolo! strigă Oliva, dând bici calului. Acolo este… senor Guntero! Am ajuns!

Bucuria lui molipsi îndată şi pe ceilalţi. Numai bieţii catâri nu prea o împărtăşeau, căci poverile din spatele lor le scoteau sufletul şi nu-i lăsau să înainteze atât de repede cum ar fi dorit cei cinci călăreţi.

Tabăra a fost aşezată chiar la poalele zidului – pe un teren ceva mai ridicat. Din apropiere, se putea vedea că acolo existase o construcţie masivă, după modelul celor aztece, bogat împodobită cu sculpturi şi picturi. În interior, nu se putea pătrunde încă. Tavanul căzuse şi, din cauza vântului, se depuseseră multe straturi de roci eoliene. Intenţia lui Kriegsfeld era să înceapă direct cu săpatul interiorului.

— Deci ne-am înţeles, senor Guntero… Aurul pe care-l vom găsi îl împărţim între noi.

— Aurul… făcu Kriegsfeld gânditor… da, asta de la sine înţeles. Restul mă priveşte pe mine. Acum să desfacem corturile şi mâine începem lucrul.

— V-aş propune ceva…

— Să auzim, sinor Oliva.

— V-am povestit de americanul ăla nebun… Era la Mapimi. L-am zărit la hotel.

— Şi ce-i cu el? făcu Gunther dispreţuitor.

— Să nu ne atace…

— Şi dacă?

Răceala tăioasă care reieşea din tonul lui Kriegsfeld îi făcu să se cutremure. Nu-i era frică. Aceasta era bine.

— Totuşi n-ar strica să stăm de gardă, adăugă Gunther. Acum vreau să mă odihnesc.

Se retrase în cort, pe când însoţitorii săi mestecau tăcuţi frunză de marihuana, cea cu gust răcoritor şi care produce vise plăcute.

*

*   *

Lui Borrowth nu i-a trebuit prea multă vreme ca să afle direcţia luată de cei cinci călăreţi, pe care-i socotea drept concurenţii săi. În afară de aceasta, nu i-a fost prea greu nici să-şi facă o escortă din „băieţi cu muşchii tari”, de prin cârciumile din apropiere. În momentul plecării sale din Mapimi, îl despărţeau de Kriegsfeld numai trei ore de drum. Aşa încât abia se întinsese acesta pe patul de campanie, că din Llanos se auzi zgomotul copitelor unei trupe care se apropia. Kriegsfeld sări în picioare şi ieşi afară din cort. Cei patru gauchos aşteptau gata să pună mâna pe arme. Nu trecu mult şi în faţa lui Kriegsfeld descălecă mister Glyn Borrowth în persoană.,

— How de you do!

— How de you de! răspunse Kriegsfeld.

— Numele meu e Borrowth, sir… Sunt arheolog şi nu m-a lăsat inima să nu vă găsesc. În regiunea asta suntem atât de puţini încât e o plăcere deosebită să te întâlneşti cu un coleg. Pe urmă, mai voiam să vă atrag atenţia asupra lichelelor pe mâna cărora aţi intrat.

Kriegsfeld îl privi calm, măsurându-l din cap până în

picioare. Volubilitatea americanului îl făcu să zâmbească ironic.

„Uite de cine le e frică proştilor ăstora... să-ţi vină să râzi, nu alta”, gândi el.

— Îţi mulţumesc de atenţie, răspunse rece Kriegsfeld. Sper însă că n-o să-ţi răpesc prea mult timp. Cred că şi dv. aveţi, ca şi mine, săpături urgente.

— Daa, răspunse Borrowth în doi peri, voiam să văd împrejurimile lacului ăsta blestemat. Apropo, sir, nu cumva aveţi un dozi- metru?

— Desigur, cum de nu, făcu Gunther mirat. Poftim!

Când deschise capacul, faţa lui Kriegsfeld se lungi de mirare. Becul dozimetrului ardea.

Borrowth zâmbi, salută şi încălecă. După câteva minute, în urma lui se zărea doar un nor de praf. Gunther rămase năucit, ţinând încă în mâna întinsă dozimetrul. Îşi reveni însă repede în fire, înjură printre dinţi, îşi puse în buzunar instrumentul şi intră în cort. Încă nu pricepuse ce putea să dorească de la el individul acela cu nume şi apucături de „erou” din Far-West.

Capitolul V

Discreţia se târguieşte cu mărinimia. O discuţie meta-psihică, încheiată cu un contract oneros. Ce caută o statuie a lui Budha în Llanos de Los Giganfos. Dr. Gunther Kriegsfeld face cunoştinţă cu închisoarea mexicană. Un amatl care spune multe. Glyn Borrowih îşi angajează adversarul.

O dată întors la Mapimi, yankeul îşi struni calul în faţa poştii, în al cărui local năvăli ca o furtună. În aceeaşi zi, Mr. Abraham Mac Stephens primi o cablogramă cifrată prin care era înştiinţat că un oarecare etnograf cu numele de Gunther Kriegsfeld, care se dădea drept

refugiat german, săpa cam în aceeaşi zonă, unde plecase Borrowth, şi că poseda o autorizaţie din partea guvernului mexican.

La fel de vijelios ca şi Borrowth, descinse şi Me. Stephens în întreprinderea condusă de prietenul său, colonelul în rezervă Jim Marlott. Bineînţeles că trustmanul se mişca atât de uşor pe cât îi îngăduiau cele peste o sută de kilograme. Pe când mergea îngândurat, privirea îi căzu pe reclama unui film: „Fantome vii”.

— Stai, domnule! îşi zise. Am găsit. De ce n-ar fi acolo fantome? Minunat… îi voi spune că Borrowth scrie un roman… iar celălalt, neamţul, o lucrare de arheologie americană! Asta e.

Îmbărbătat de propriile-i idei, financiarul păşi grav în cabinetul colonelului Marlott, pe care-l cunoştea de ani de zile.

— Hallo, Jim I…

— Hallo, Abe! Ce vânt te-aduce pe la mine…?

— Ştii, eu sunt editor!

— Şi… editor…?

— Da… şi editor… Trebuie să ne ocupăm şi de cultură puţin. Ei bine, mi s-a prezentat o ofertă din partea unui neamţ…

— Interesant…

— Îl cheamă Gunther Kriegsleld… E etnograf… sau „orientolog’… El ştie mai precis ce este.

— Kriegsfeid, orientalist? Păi ăsta a murit în 1922, dar, după câte îmi aduc aminte, nu-l chema Gunther, ci Horst. Un moment!

Apăsă pe un buton şi o voce îi răspunse prin difuzorul dictafonuâui.

— Să vină Finley până la mine! ordonă colonelul.

După câteva minute, în birou apăru un bătrânel cu o figură ştearsă, un om despre care nimeni n-ar fi putut spune decât că este un pensionar onorabil retras din munca lui de arhivar sau casier la o mica instituţie.

— La ordinul dumneavoastră, domnule colonel…

— Finley, vezi dacă ai în fişele dumitale ceva despre individul cu numele Kriegsfeld Gunther…

— Dar dacă-i nume fals?

— O să vedem atunci. Deocamdată caută-l aşa! E etnograf şi orientalist. Când îmi dai răspunsul?

— Mâine.

Bătrânul făcu o reverenţă caraghioasă şi plecă târşindu-şi picioarele.

După ce uşa se închise în urma lui, cei doi tăcură o clipă. Apoi, în timp ce-şi prepara un cocktail, colonelul se adresă lui Mc Stephens:

— Şi de ce te interesează în mod atât de „special” neamţul?

— Ştii, se află în Mexic… ar putea fi un roşu… Eu nu mă pot lega la cap…

— M-da, înţeleg. Dar alte interese n-ai mata pe acolo?

— Unde? În Mexic? Nu, nicidecum!

— Atunci e în regulă… Putem aranja mobilizarea unui căpitan de aviaţie, cu numele de James Strowberry alias Glyn Borrowth… făcu Marlott… cu un aer de vădită superioritate.

— Care Borrowth?

— Aaa… nici nu-l cunoşti!? E amuzant. Iar eu care credeam că ai un salariat cu acest nume sau poate cu acela de James Strowberry… Bun! Dacă-i aşa, ordon imediat rechemarea lui în ţară.

Zicând acestea, întinse mâna spre sonerie.

— Ba te rog!

— Parcă spuneai că…

— Spuneam, ce spuneam! Ce-l amesteci pe unul cu celălalt? Ce legături are unul cu celălalt sau Borrowth cu Kriegsfeld? Visezi, dragul meu!

Cu o neglijenţă voită, Marlott scoase dintr-un dosar copia unei telegrame pe care o întinse lui Mc Stephens. Era vorba de aceea primită de trustman numai cu câteva

ore mai înainte:

— De unde-o ai?

— Să presupunem că mi-a adus-o un binevoitor… Nu trebuie să te nelinişteşti pentru atâta lucru… Am hârtii mai importante decât asta, care te pot interesa… Acum să trecem mai departe. Amicul Borrowth – pe care l-a trimis editorui Mc Stephens să scrie un comics cu cow-boys mexicani – este etnograf sau „erientolog” ca şi mine… E bine că tu, Mecena modern, ajuţi pe scriitori…

După ultimele cuvinte, Mc Stephens pricepu că orice subterfugiu ar îi fost de prisos. Acum nu avea decât o singură cale. Să reuşească să obţină datele la un preţ acceptabil şi fără să fie nevoit să facă alte sacrificii.

— Să ştii că sunt editor… am 90% din acţiunile lui Hopkins… Aşa că pot trimite oriunde vreau… pe oricine. Dacă o fi să-i mobilizeze, n-au decât… dar te avertizez că eu mai am şi alte legături… Aştept mâine rezultatul cu privire la Kriegsfeld.

Se ridică, se îndreptă spre uşă. Ostentativ, se opri în mijlocul drumului dintre uşă şi birou, scoase un trabuc, apoi îi aprinse calin şi porni mai departe, legănându-se ca o raţă. Când puse mâna pe clanţă, Marlott îi opri:

— Hei, Mac, nu ştii de glumă?

— Ştiu, dar până nu-i cunosc preţul… nu mă face nici să zâmbesc.

Râseră amândoi. Acum fiecare era asigurat: unul de discreţia colonelului, iar celălalt de mărinimia financiarului.

*
*   *

Săpăturile ajunseseră la un punct mort din cauza unor blocuri de bazalt care nu puteau fi mişcate din loc. Cinci oameni fără uneltele necesare nu puteau face faţă unei astfel de munci. Cei patru gauchos se învârteau înjurând

şi blestemând în incinta templului lui Balam-Agap.

În cort, Kriegsfeld îşi făcea tot felul de socoteli, deoarece înregistratorul contorului folosit pentru detectarea existenţei sursei radioactive semnaliza din momentul în care era pus în funcţiune. Acest fapt dovedea că au în imediată apropiere un filon sau un zăcământ la suprafaţă, ale cărei radiaţii influenţau direct aparatul. După calculele sale, Kriegsfeld ajunsese la concluzia că se află în prezenţa unui element intens radioactiv. La această concluzie ajunsese chiar în prima noapte petrecută în tabără. Acum stătea şi făcea calcule minuţioase care urmau să-i determine poziţia precisă a elementului radioactiv, precum şi adâncimea la care se afla. O dată acestea aflate, avea de gând să-şi răsplătească tovarăşii şi să părăsească de formă şantierul pentru ca, peste câtăva vreme, să revină înarmat cu tot ceea ce era necesar unei prospectări de o asemenea amploare, în afară de aceasta mai urmărea şi achiziţionarea terenului pe o rază mare. Devenit o dată proprietar al acestor locuri… Aci gândurile lui Gunther fură întrerupte de intrarea bruscă în cort a lui Oliva.

— Sinor Guntero! Au apărut călăreţi în Llanos…

— Şi ce mă priveşte:

— Sinor… cred că sunt oamenii yankeului. Ne înconjoară din toate părţile. Ce să facem?

— Dacă este aşa cum spui, retrageţi-vă între zidurile ruinei. Luaţi-vă armele necesare şi să-i primim cum se cuvine. Eu rămân în cort. Acţionaţi numai dacă vedeţi că ne atacă.

Ceea ce a urmat însă a dat naştere unei neînţelegeri, care pe cei patru gauchos i-a făcut să fugă, iar pe atacatori să se creadă atacaţi.

Ca un bun gospodar ce era, Kriegsfeld se aprovizionase cu câteva lădiţe cu muniţii, Pe de altă parte, mexicanii aveau armele şi cartuşele lor de modei vechi. Cei patru luară o lădiţă cu cartuşe şi o duseră cu ei între zidurile

darâmăturii. Acolo şi le-au împărţit şi, după obiceiul vânătorilor din vestul sălbatic, începură să şi le îndese în brâiele largi de piele. Juanito, cel mai tânăr şi mai molcom dintre cei patru, după ce-şi umplu bine centironul cu gloanţe, îl întinse înaintea sa, pe un pietroi din apropiere. Apoi lăsându-l acolo, se caţără pe un zid ca să poată să-i urmărească cu privirea pe eventualii atacatori.

Cum aşteptarea se prelungea, lălâul Juanito îşi luă o sticluţă cu rom şi o bău pe nerăsuflate. Din cauza căldurii, alcoolul îşi făcu repede efectul. Cu o mutră mai mult decât serioasă, Juanito scoase o cutie cu cartuşe goale, pe care începu să le încarce din cornul său cu praf de puşcă. Mâinile nu-i prea dădeau ascultare, astfel că mai mult de jumătate din praf se scurse pe pietre. Văzându-şi insuccesul, trânti furios cutia de pământ, de se împrăştie toată iarba de puşcă de jur împrejurul său.

— Vin, răcni Pancho.

Ca să fie mai calm, Juanito îşi aprinse lent o ţigară. Atunci se petrecu acel neprevăzut care-i zăpăci pe toţi. Chibritul încă nestins căzu în mijlocul moviliţei de silitră.

Din piepturile celor patru, odată cu o serie lungă de rafale, izbucniră răcnete de groază.

Chimirul lui Juanito îşi scuipa vertiginos gloanţele, de parcă ar fi fost banda unei mitraliere în acţiune. Cu salturi caraghioase, cei patru săriră afară din incintă, urmăriţi de exploziile cartuşelor care se aflau în lădiţa de muniţii. Cuprinşi de panică, cei patru gauchos fugeau mâncând pământul. Ţipetele lor îl scoaseră din cort şi pe Kriegsfeld, care, auzind împuşcături, îşi descarcă pistolul spre templul ruinat al lui Balam-Agap, fără să vadă în cine trage.

*

*   *

În acest timp, Borrowth, căruia Mc. Stephens îi

răspunsese cine este Gunther Kriegsfeld, încercase să încercuiască tabăra cu „băieţii” săi. Aceştia auzind zgomotul împuşcăturilor s-au considerat atacaţi şi, în frunte cu şeful lor, au pornit să-i şarjeze pe cei cinci. Urletele lor de luptă s-au amestecat repede cu ţipetele de groază din tabăra de pe malul lacului Yquiran.

Ca un vrednic urmaş al aşa-zişilor pionieri din Texas care au decimat populaţii întregi de piei roşii, Borrowth călărea cu pistolul întins, gata să tragă în primul om care i-ar fi apărut în cale. Nici n-a lipsit mult ca să-l ucidă pe Geronimo, care, ca apucat de streche, alerga cu mâinile ridicate. Din spatele lui, răsunau pocnetele exploziilor, iar în imediata apropiere stătea Pancho atins de un plumb în partea cea mai cărnoasă a trupului.

— Stafiile… indienii…

— Mumia… se mişcă…

Dezmeticindu-se cel dintâi, Borrowth zbieră:

— Staaaţi! şi-şi struni armăsarul.

În spatele său se oprise o trupă de circa cincisprezece oameni, cu priviri care numai binevoitoare nu erau – toţi înarmaţi după legile Llanos-ului. În faţa lor se aflau într-o postură lamentabilă cei patru gauchos cu cămăşile sfârtecate, plini de spini de cactus, care-i înţepau la orice mişcare.

Mai încolo, Gunther zăpăcit, cu arma în mână, aştepta apariţia atacatorului de pe malul lacului. Aşteptarea lui era însă zadarnică. Mai răsunară câteva pocnete şi totul se linişti.

— Ce-a fost asta, mister Kriegsfeld? întrebă yankeul descălecând.

— Să vedem… colega! Incă nu ştiu… făcu Gunther care, presupunând pricina exploziei, se gândea că ar fi putut folosi accidentul, astfel încât să nu-l lase pe yankeu să se apropie de templu. Hei, Oliva… ia veniţi cu mine!

— Nu, sinor… noi nu mai călcăm pe acolo! răspunse serios gauchoul, la picioarele căruia zăcea şi gemea

Pancho. Acolo sălăşluieşte diavolul… Nu vrem să murim de mâna noastră. Armele s-au descărcat de la sine. Cartuşele au explodat fără pistol… Numai necuratul a putut-o face… Noi… noi… nu mai călcăm acolo.

Ridicând nepăsător din umeri, Borrowth, urmat în silă de Kriegsfeld, pătrunse în interiorul templului. Pe pereţii de piatră se zăreau urmele recentelor explozii. Un fum des şi înecăcios mai plutea încă deasupra ruinelor. Mirosul stăruitor de pucioasă îi făcu pe cei doi să strănute.

— Să ieşim! propuse Kriegsfeld.

— Bine! Ce crezi dumneata că s-a întâmplat?

— Cunoşti teoria telechineziei… Şi cred că ţi-ai dat seama că plutea un miros puternic de ectoplasmă.

— Nu! făcu Borrowth, scuturând energic din cap. Mai degrabă mirosea a praf de puşcă!

— Se cunoaşte că eşti un nepriceput în metapsihică. Eu bănuiesc ca zeitatea totemică, împreună cu cei sacrificaţi aci cu atâtea secole în urmă, s-au materializat. De altfel, acest fenomen, descris cu lux de amănunte de către Bo Yin-rî, a mai fost înregistrat şi în alte părţi ale globului. Este un fapt cunoscut că spiritele locale se materializează şi, sub o formă sau alta, încearcă să-i gonească pe cei nepoftiţi. O manifestare asemănătoare cu cea de mai înainte o găsim în folclorul atâtor ţări, de exemplu legenda podului de peste râul Arta din Grecia, sau a păsării Sahak din Armenia, sau cunoscuta legendă a surpării zidurilor abia clădite…

— Interesant! mormăi Borrowth.

— Deci, continuă doct Kriegsfeld, spiritele locale au produs explozia cartuşelor şi i-au gonit pe gauchos. Cred că ar fi cazul să înţelegem şi noi şi să plecăm de pe locurile acestea. O retragere ne-ar fi prielnică. Cunosc o experienţă din Olanda, unde a plouat cu pietre din senin într-o casă ocrotită de un anumit spirit. Aci, spiritele locale ne gonesc cu ajutorul propriilor noastre mijloace.

— M-aş mira!? Templul pare să fie de construcţie aztecă şi deci precolumbiană. În consecinţă, spiritele nu cunoşteau praful de puşcă. Deci cum au ştiut să-l facă să explodeze?

— Dragul meu, Richet şi Bozzanno afirmă că spiritele evoluează o dată cu viaţa socială… Ele urmează treptele civilizaţiei moderne…

— M-da! Aş vrea să te mai întreb ceva… făcu Borrowth. Dumneata crezi în toate aiurelile pe care mi le-ai debitat până acum?

— *Donner Wetter!* Sigur că da!

— Bine, bine! Totuşi e mai sănătos să jucăm *fair-play*, Mr. Kriegsfeld. Eu nu sunt femeie isterică să-mi îmbuibi capul cu tot felul de prostii esoterice. Duhoare de ectoplasmă, materializarea hoiturilor şi alte marafeturi de genul ăsta… Drept cine mă iei?

— Domnul meu, dumneata posezi un Weltanschauung[1] de cow-boy… în felul acesta nu ne vom înţelege niciodată. Eu sunt un adept al esoterismului şi metapsihicei. Am şi publicat diverse articole în revistele de specialitate…

— Nu neg, se poate, dar ai mai publicat şi articole despre, să zicem, acţiunea neutronilor asupra nucleelor, unde nu mai recurgeai la astfel de… spirite.

O clipă, Kriegsfeld îl privi sincer mirat. Aşadar, americanul ştia cu cine are de-a face. Îl urmărise şi desigur ceruse informaţii despre el. Kriegsfeld îşi adresă în gând câteva blesteme pentru lipsa lui de prevedere. Acum însă trebuia să acţioneze într-un fel:

— A fost o ipoteză, spuse Gunther, ocolind un răspuns direct. Eu n-am nicio vină că nu eşti credincios.

— Mă rog… o fi existând şi o ipoteză ectoplasmatică. Dar alta mai puţin împuţită n-ai? Doar eşti fizician!

— Mă confunzi…

---

1 Weltanschauung = concepţie despre lume.

— Ţi-am propus odată fair-play-ul. Să fim serioşi! Eşti arheolog cum sunt şi eu… Am venit să-ţi ofer un business cinstit. Ţi-am citit lucrările. Poate că şi dumneata le-ai citit pe ale mele. De ce să umblăm cu fleacuri!? Tot ce-ai îndrugat până acum e bun pentru păduchioşii ăştia de gringos. Intre noi e bine să discutăm ca doi oameni realişti. De acord? Deci îţi propun colaborarea. Să batem palma!

— Să mă mai gândesc.

— Ai 12 ore… Eu rămân aci. Cred că radiaţiile sunt destul de puternice, iar sursa se află la suprafaţă. Aşa că vom putea explora templul, cu toată explozia… spiritelor.

De data aceasta, hohotului de râs al lui Borrowth i se adăugă şi acela ai lui Kriegsfeld.

— Totuşi ar fi putut constitui o bază de cercetare şi ipoteza mea, mai stărui puţin Gunther, ca un elev îndărătnic prins asupra faptului.

— Da, pentru orientaliştii cu capul în nori. Acum cred că ar îi cazul să ne vedem de treburi. Ce indicaţii ai reuşit să capeţi?

Aici Kriegsfeld se încruntă. Fusese descoperit, dar să fie socotit şi nerod, asta nu! Borrowth îi cerea rezultatele muncii sale de luni de zile ca unui subaltern. După câte ştia, nimeni nu se mai comportase cu el în halul acesta.

— Ce-mi oferi ca să capeţi rezultatele?

— Eu? Ţi-am mai spus: Co-la-bo-ra-re…

— Şi dacă n-am nevoie? Am autorizaţie de săpături.

— Atunci, pentru că şi eu posed o asemenea hârtiuţă, în care este menţionat cuvântul „exclusivitate”, mă voi vedea silit să mă instalez tot aci. Asta, în primul rând. În al doilea rând, deşi susţii că eşti doar un refugiat german, nu te-aş sfătui să trezeşti bănuieli asupra prezenţei dumitale în aceste locuri. De aceea, eu, care te cunosc şi te apreciez, doresc să colaborăm.

— Ce drepturi urmează să ceri?

— Ca unul venit mai târziu, nu iau decât o cotă de 50%

…

— Jumătate?!

— Atâta timp cât 50% este egal cu jumătate, da. Şi pe urmă nu văd ce te-ar opri să lucrezi cu mine. Gloria, poate? Dacă-i asta, ţi-o las dumitale. Eu urmăresc cu totul altceva: Money! Banii!

Gunther îşi lăsă în jos capul. Soluţia propusa de american îi convenea în fond. Cât despre rest, ştia el ce are de făcut. În timpul cercetărilor va cumpăra tot teritoriul şi cu asta se termina şi povestea exclusivităţii. Nu avea de ce să nu accepte deci, fie şi numai de formă. În aceeaşi seară, îl va trimite pe Oliva Fuentes cu o hârtie către un prieten din Mexico-City.

*
* *

Mr. Glyn Borrowth nu arăta să fi glumit. Se instalase pur şi simplu în cortul lui Kriegsfeld şi chiar începu primele lucrări de prospectură. Cei patru gauchos rămaşi afară erau acum în mare cumpănă. Prezenţa americanului le încurca toate planurile. Pancho era rănit. Intrarea în vechiul templu le era interzisă. În jurul lor se aflau oamenii, cu feţe ameninţătoare, veniţi din Mapimi. Ştiau bine că orişice mişcare necugetată le putea aduce moartea. Inerţia în care se aflau îi deprimase. De necaz, nici nu dormeau. Geronimo îl oblojea pe rănit, iar ceilalţi doi fumau ţigară de la ţigară.

Era aproape miezul nopţii, când cineva se strecură până în apropierea focului lor. De după un tufiş apăru un băţ care-l lovi încetişor pe Oliva Fuentes.

— Oliva… vino aproape… se auzi vocea lui Kriegsfeld.

Gauchoul se târî şi, când ajunse în dreptul tufişului, se tolăni ca pe o canapea.

— Poţi să pleci la Mapimi?

— Când?

— Acum… ai aci o scrisoare şi bani. Iei trenul de Mexico-City şi duci scrisoarea la adresa de pe plic. De întors, nu te mai întorci. Mă aştepţi peste zece zile la San Pedro. Acum, întinde mâna! Aci sub piatră se află ce ţi-am spus: 500 de dolari şi plicul. Ai priceput?

— Am priceput şefule… Te aştept la San Pedro, în zece zile.

A doua zi de dimineaţă, banda lui Borrowth fu mirată de dispariţia lui Oliva Fuentes. Doar americanul rămase netulburat, mulţumindu-se să-i binecuvânteze fuga doar cu câteva înjurături, care treziră imediat admiraţia năimiţilor lui.

Mutarea şi scoaterea blocurilor din incintă începu o dată cu revărsatul zorilor. Oamenii înhămau câţiva cai la un bloc legat cu lassouri. Toată ziua trecu de altfel numai cu această muncă plictisitoare şi grea. De a doua zi, când săpăturile au fost reluate, muncitorii începuseră să se plângă de dureri de cap şi ameţeli.

Cu toate acestea, sub supravegherea lui Kriegsfeld şi Borrowth, săpăturile continuau după cele mai stricte reguli ale arheologiei. La al patrulea strat de cultură pe care-l dezgropaseră, au găsit pe o piatră hieroglife care purtau semnul celui de al doilea trib chichimec, Tecpaneca. Numerotarea acestor triburi este arbitrară, dar, după codicele Boturini, dintre cele opt triburi ale poporului cicimec, Tecpaneca este al doilea. Aceasta însemna că teritoriul pe care se afla templul a aparţinut, din punct de vedere administrativ, oraşului Colhatl icamac (Botul şarpelui) – una dintre fostele mari aşezări toltece. După istoria lui Fernando Alva Ixtilxochitl. (*„Histoire des Chichimeques”* – trad, de Ternaux-Compans), în templul respectiv se practicau sacrificii umane în cinstea zeului Tezcatlipoca şi nu în a lui Balam-Agap. Acesta a şi fost punctul de plecare al primei şi ultimei dispute arheologice dintre cei doi falşi arheologi.

— Mă mir, zise Borrowth, eu ştiu, din tradiţia orală care

mai dăinuie, că aci era cu totul altceva decât am găsit noi.

— S-ar putea ca tradiţia sa greşească după cum şi documentul pe care-l foloseşti dumneata, *„Historia de Chiquimecos”*, este greşit. Torquemada în *„Monarhia Indiana”* afirmă altceva. Nu-ţi mai vorbesc de alte date pe care le posed…

— M-da… Cred şi eu, dacă ai venit la fix! De unde cunoşteai punctul? Desigur că tot spiritul ţi l-a arătat. Ce mă priveşti aşa? Nu există spirit fără point[2]

— Iar râzi de mine… De altfel ce să mă mir? Nu eşti un adept al esoterismului. Cu toate astea, documentele care m-au adus de-a dreptul aci se bazează pe legendă, pe folclor. Eu sunt pasionat după aşa ceva…

— Folclor!? făcu neîncrezător Borrowth. Cum aşa?

— Ei, e vorba de o legendă care circulă. Pe baza ei am găsit documente cu date aproape precise, iar rezultatul: iată-l! Pe zi ce trece ne apropiem tot mai mult de sursa radioactivă.

— Dumneata ai găsit legenda?

— Eu sau altul, n-are importanţă! răspunse Kriegsfeld evaziv.

Tăcură amândoi. Fiecare încerca să pătrundă în mintea celuilalt.

Borrowth pricepuse că şi colaboratorul său, sau, mai bine zis, adversarul său, cunoştea teoria lui Wassa şi mai ales că poseda documente precise despre terenul pe care se aflau.

„Probabil că Wassa, gândea Borrowth, a lăsat în Germania, aceste date în legătură cu legenda”. În orice caz, trebuia să le cunoască şi el, fără ca Gunther să bănuiască ceva. Ştia că germanul plănuise să-l înşele, căci, în dimineaţa aceleiaşi zile, unul dintre oamenii săi îi

---

2 Joc de cuvinte: Pe englezeşte, point înseamnă şi „punct” şi „poantă”, hazul -unei glume (N. A.)

aduse scrisoarea şi banii găsiţi asupra lui Oliva Fuentes, care acum se odihnea în sânul sfântului Cristobal, patronul păstorilor mexicani, undeva în savana Llanos-ului de Los Gigantos.

Săpăturile continuau în schimburi mici de 30 de minute. Nu se putea lucra mult în aceiaşi loc. Radiaţiile impregnaseră terenul, dar mai ales straturile de cultură aflate mai în profunzime, care, după materialele găsite, puteau data din cel de al V-lea secol al erei noastre. Din acest motiv, munca era deosebit de dificilă.

Zece zile după sosirea lui Borrowth pe şantier, unul dintre săpători veni în fugă la acesta. Când yankeul ajunse la faţa locului, văzu o statuetă de marmură, care-l miră în cel mai înalt grad. Era „Budha cel născut din Lotus”, în care stilul de lucru tibetan era vădit.

Când americanul i-o arătă lui Kriegsfeld, acesta înmărmuri. Apucă statueta, o privi, o suci şi o răsuci. Părea că nu-i vine să-şi creadă ochilor.

— Da, e un Budha!... Se confirmă! murmură el.

— Ce se confirmă?

— Aa... nimic, nimic... mă cam doare capul, bombăni apoi Kriegsfeld şi se retrase în cort.

Borrowth rămase ca împietrit. Ce oare i se confirmase lui Kriegsfeld? Desigur că era vorba de documentele pe baza cărora venise el atât de precis la Yquiran. Trebuia să aibă neapărat acele documente – căci altfel n-ar fi putut găsi cheia existenţei statuetei într-un templu aztec – şi încă într-un strat de cultură mai vechi cu aproape un mileniu decât cultura colombiană. Ca să pună mâna pe hârtiile lui Gunther, trebuia să fie deosebit de iscusit.

Nici nu se luminase încă de ziuă când, în tabără, răsună ţignalul ascuţit al unui „marechale” (comisar) din poliţia oraşului Mapimi, însoţit de o escortă deosebit de puternică. Orice rezistenţă era de prisos. De altfel, actele pe care i le băgaseră sub nas Borrowth şi Kriegsfeld nici nu-l clintiră. În zece minute tabăra fu ridicată, iar toţi cei

prezenţi acolo legaţi pe cai. De la bun început, Borrowth şi Kriegsfeld au fost despărţiţi.

Ajunşi la sediul poliţiei, fură coborâţi de pe cai şi introduşi în cabinetul comisarului. Aci, fiecare fu luat în primire ca un obiect şi trimis în celulă. Kriegsfeld, dus tocmai în fundul unei săli, mai putu, înainte de a se închide poarta grea de fier, să zărească în capătul opus al culoarului pe Borrowth, urmat de comisarul care-i arestase. După ce toţi au fost închişi, pe sală n-au mai rămas decât yankeul şi „marechaâul”. Cei doi intrară în cabinetul poliţistului.

— Ce zici, Mr. Glyn, i-am aranjat bine? întrebă vesel şeful poliţiei din Mapimi şi, ca să-şi sublinieze entuziasmul, îi trase americanului un ghiont pe sub coaste.

— Ai căpiat? mormăi acesta, privindu-l feroce. Ţi s-a făcut de-o gaură-n dovleac?

— Să mă iertaţi… dar…

— Bine… şi să-ţi intre-n scăfârlie: pentru iertare, primeşti o suta de dolari mai puţin! Să mergem!

Cum de se ajunsese însă îa această situaţie neaşteptată? Borrowth, care ştia că Gunther Kriegsfeld umbla să-l înşele, stabilise, imediat ce primi dovada din mâinile oamenilor săi, o legătură strânsă cu un poliţist mexican. Comisarul, fiind bine îndopat cu dolari, aştepta doar un semn ca să-i facă pe plac domnului care-l plătea atât de gras. Ocazia se ivise cu o noapte înainte, iar acum toţi membrii expediţiei zăceau închişi, iar bagajele lor, inclusiv acelea ale lui Kriegsfeld, se aflau în stăpânirea lui Borrowth.

*

* *

Întors aproape imediat pe şantierul lăsat în părăsire, grija yankeului fu să ducă mai departe săpăturile pe locul

emanaţiilor radioactive. După aceasta, urma să caute în hârtiile fostului său asociat confirmarea celor găsite la faţa locului.

Pe terenul în care fusese descoperită statueta, Borrowth continuă cercetările de unul singur, înarmat cu un spahiu şi o pensulă mare, cu păr lung şi aspru. După o săpătură de numai 15 cm – strat care uneori poate despărţi două civilizaţii – lama de metal scrâşni. Atinsese ceva destul de dur, încât ţâşniră scântei. Dând pământul la o" parte cu pensula, Borrowth scoase la iveală o casetă de jad verde, rămasă intactă ca printr-o minune. O ridică şi îşi dădu seama imediat că în interiorul ei se află un obiect.

De-abia când o aduse în cort, deschise caseta, şi, văzându-i conţinutul, nu se putu stăpâni să nu scoată o exclamaţie de uimire:

— Un amatl! murmură el.

Era într-adevăr un sul de hârtie făcută din fibre de agave.

— M-da, un amatl!

Impregnă documentul cu o soluţie uleioasă, care împiedică hârtia să se pulverizeze, venind în contact cu aerul. După o aşteptare de aproape 30 de minute, derulă sulul. Din primul moment, văzu un text scris cu hieroglife aztece. Pe frontispiciu era o minunată miniatură reprezentând un peisaj. Tehnica folosită era totuşi diferită de cea aztecă. Sub frontispiciu, începea direct textul scris cu caractere foarte mici, fiecare reprezentând în felul ei o minune de artă.

„ «Ducând la bun sfârşit ceea ce trebuia făcut, dând tot ceea ce se poate da – glăsuia textul – *m-am bucurat peste măsura plăcerilor căci, de vreme ce a venit sorocul, ce era să fac? M-am urcat pe muntele zeilor».*

După rostirea acestor cuvinte, înţeleptul Gonarda a fost văzut de întreaga lume urcându-se pe minunatul munte Djayanta Devy, locuinţa lui Shiva, muntele de cristal –

sub un cer pur, astfel încât înţeleptul părea un al doilea soare.

Puternicul Gonarda luă atunci o piatră din piatra de cristal, pe care se odihnise soarele, şi mi-o dădu mie – bikshu păcătos din ţara Ta-han – care, la rându-mi, am dat-o fratelui meu Ci Tul-ti, din seminţia I-ki, să o ducă la el, în ţara Fu Sang.

Eu mă voi întoarce la peştera sfântului Djayanta, de unde am luat piatra dătătoare de sănătate".

Timp de cinci zile, Borrowth n-a mai părăsit cortul. Părea că-şi reluase vechile obiceiuri din timpul şederii sale la Mazatlan. Compara documentul găsit cu materialele lui Kriegsfeld. În carnetele de note ale acestuia, găsise copia unui alt amatl. Comparaţia simplă a celor două manuscrise aztece îi dădu cheia celui aflat la Yquiran. La dezlegarea definitivă a ultimului amatl a fost nevoit să se folosească şi de traducerea lui Leland după cartea „Fu Sang" scrisă de Hwui Şin.

Acum era clar. Hwui Şin, bikshul cel păcătos din ţara Ta-han, era categoric unul dintre cei cinci preoţi cerşetori budişti care descinseseră în Mexic, venind din Tibet. Seminţia I-ki despre care vorbeşte Hwui Şin nu putea fi alta decât populaţia din nordul Mexicului, iar numele cacicului, care primise aşa-zisa piatră a sănătăţii, coincidea. În primul document era trecut Chaltuixtli, iar în al doilea Ci Tul-ti, adică numele fusese transformat conform sistemului fonetic ai limbii chineze.

Urma să precizeze doar poziţia muntelui şi a peşterii sfântului Djayanta din Tibet. Cât despre stânca adusă peste Oceanul Pacific până la Llanos de Los Gigantos, aceasta nu mai constituia o problemă. Cacicul Chaltuixtli – aşa precum afirma documentul de la Matraconda – fusese desigur un neofit aztec al călugărilor veniţi din Tibet. Plecase cu unui dintre ei în Asia, unde fusese convertit la budism, iar de acolo dusese în ţara sa stânca respectivă. De fapt, amatlul aflat la Yquiran nu era decât

un gen de chitanţă prin care Ci Tul-ti atesta predarea pietrei sfinte. Din coroborarea datelor, reieşea că amatlul găsit la Matraconda era ulterior documentului găsit la Yquiran. Prin urmare, Ci Tul-ti era la cea de a doua călătorie a sa în Asia.

Borrowth îşi scoase carneţelul şi-şi făcu acest rezumat al descoperirilor de până atunci:

„Călătoriile lui Chaltuixtli zis şi Ci Tul-ti, cacicul aztec convertit la budism de Hwui Şin, bikshul tibetan:

1°. Din Fu Sang (Mexico) la Ta-Han (Tibet), unde este dus la peştera numită a lui Djayanta Devy;

2°. Se întoarce peste Pacific cu un bolovan radioactiv, pe care-l lasă în templul de la Yquiran, cu un atestat scris pe hârtie de maguey (Amatlul găsit la Yquiran).

3°. A doua călătorie în Tibet unde lasă un nou amatl, cu îndeplinirea misiunii lui la Yquiran (Amatlul de la Matraconda, descoperit de Kriegsfeld)".

Acum, se gândi Borrowth, lucrurile deveneau mai clare. Te pomeneşti însă că Kriegsfeld mai are unele date suplimentare…

După informaţiile dibuite de american, era posibil ca stânca din templul lui Balam-Agap să fie aşa-numitul stâlp ai lui Yakab-Xaman, despre care-i vorbise bătrânul vraci din San Cristobal.

Acum ştia precis că nu era vorba de un strat sau de un filon de rocă radioactivă, ci numai de un bloc adus de unii dintre primii descoperitori ai Americii, bloc în componenţa căruia intra o substanţă radioactivă a cărei intensitate de radiaţie întrecea cu mult atât radiumul cât şi uraniul.

Pe masa de campanie stăteau materialele lui Kriegsfeld, printre care se aflau şi caietele lui Karl Wassa. Aşadar fostul său asociat pornise de la aceleaşi premise ca şi el, de la aceeaşi ipoteză. În discuţiile avute însă cu el, acesta-i vorbise despre o altă serie de documente importante. Unde le-o fi ţinând? în Germania, în India, de

unde venise?

Faptul că Mc. Stephens îi scrisese că Gunther Kriegsfeid debarcase în Mexic după un voiaj făcut în India îi dădu de gândit lui Borrowth. Se putea ca acolo concurentul său să fi găsit şi alte date pe care fie că nu le adusese cu el, fie că le ştia şi nu le mai însemnase nicăieri. Era pus la grea cumpănă. Dacă neamţul ştia mai mult decât scria în notele lui, atunci el, Borrowth, trebuia să-l folosească din nou. Dar dacă nu mai ştia altceva?

In primul rând, trebuia să-şi informeze şeful despre rezultatele săpăturilor; în al doilea rând, să trimită în S.U.A. Blocul de rocă radioactivă; apoi să se gândească la problema fostului său tovarăş de săpături.

De aceea, după câteva ore, pe biroul lui Mc. Stephens apăru o nouă telegramă. Trustmanul trimise imediat un răspuns laconic:

„Eliberează4, angajează-l, Mc. Stephens”.

După două săptămâni de deţinere, Kriegsfeld fu adus în biroul comisarului. Mare-i fu mirarea când aici îl zări pe Borrowth îmbrăcat elegant şi bine dispus.

— Hei, Kriegsfeld, cum merge? îl întrebă americanul pe un ton protector. Eu am ieşit pe chezăşia şefului meu. Dacă primeşti aceeaşi chezăşie, eşti liber.

— Şi cum se traduce în fapt cauţiunea pe care mi-o propui?

— Semnarea unui angajament cu trustul Mc. Stephens, scumpule! De fapt, n-ai încotro. Nemţii tăi sunt pe drojdie. Dacă vii la noi, eşti un om făcut.

— Bine… Pe cât timp e angajamentul?

— Deocamdată, nelimitat. Amănuntele le vom discuta noi mai târziu. Hai să bem şi să mergem să-ţi cumperi haine!

— Am destule între bagajele mele…

— Alea s-au dus pe apa sâmbetei…

— Bine, dar, acolo erau documente, acte…

— S-au topit! Cine ştie ce pârlit le-o fi dat foc. Hai, vii?!

Supus şi doborât de necaz, Kriegsfeld îşi puse semnătura în josul unei pagini bătute la maşină. De acum încolo, era un simplu salariat la dispoziţia trustului lui Mc. Stephens & Co.

Murdar, nebărbierit şi cu hainele ferfeniţă, îl urmă pe Glyn Borrowth.

PARTEA A DOUA: „Maxilarul radioactiv”

Capitolul 1

Comandantul Van Cijun frebuie să dea o hotărâre la o oră cu totul nepotrivită. A dispărut Nelly! Necazul unui vechi luptător. Scafandrii intră în acţiune.

Ceasul din turnul palatului administrativ al fostei posesiuni franceze din Şanhai bătu hodorogit miezul nopţii, fără să poată acoperi însă şuieratul sălbatic al vântului. Vârtejuri bezmetice de zăpadă se ciocneau şi se încrucişau deasupra caselor ruinate de luni de bombardament. Cu tot timpul câinesc, ostaşii armatei a 8-a cot la cot cu populaţia reclădeau oraşul de curând eliberat.

Reconstrucţia mergea greu şi din cauza portului distrus de japonezi. Digul cel mare fusese aruncat în aer aproape în întregime, fapt care de asemenea îngreuna dragarea portului. Din acest motiv, valuri năpraznice loveau fără milă în cheiurile pustiite.

În clădirea primăriei unde fusese adăpostită zeci de ani o mare instituţie bancară, lustrele răspândeau prin ferestre o lumină puternică. Sala aparţinând altădată consiliului de administraţie, iar acum fiind consacrată şedinţelor, gemea de oameni. În ziua de 5 ianuarie 1952, primarul Van Cijun convocase acolo pe reprezentanţii cetăţenilor din Şanhai, pentru a lua hotărâri comune cu privire la soarta oraşului. Se punea problema refacerii grabnice a portului, a curăţirii străzilor de dărâmături şi mine, a alimentării muncitorilor. Toate aceste chestiuni deopotrivă de importante trebuiau rezolvate exclusiv prin mijloace proprii. Ajutor imediat din afară nu putea exista.

Adunarea continua la fel de însufleţită, după cum începuse, de parcă nimeni nu obosise în cele peste zece

ore care se scurseseră. În faţa fiecăruia stăteau teancuri de hârtie pe care erau scrise hotărârile luate în comun.

— Dragi tovarăşi, a mai rămas să discutăm problema portului. Vocea profundă, baritonală a lui Van Cijun acoperea murmurul continuu al sălii. După părerea mea, trebuie dinamitate resturile digului împreună cu tot ceea ce este în jurul lui. Apoi, după ce vor fi terminate operaţiile de dragare, să refacem docurile în cel mai scurt timp. Cine are vreo propunere?

Imediat, fără să aştepte vreo invitaţie, se ridică un bărbat înalt şi uscat. Făcu întâi o plecăciune în faţa întregii săli, apoi îşi drese glasul.

— Domni... hm! tovarăşi Iertaţi-mă! adăugă el repede. Sunt directorul muzeului „Hoan-Ho-Pei-Ho” şi al arhivelor. Mă gândese că în apropierea digului au fost aruncate în mare lăzi pline cu documente foarte vechi din îndepărtata epocă Oe[3] şi al regatului Ţi. Oare n-ar putea fi scoase? Şi făcând din nou o plecăciune, se reaşeză.

Ştergându-şi obrajii lucitori din pricina transpiraţiei, se ridică din imediata apropiere a directorului un bătrân vioi:

— Cine poate şti ce-a mai rămas acolo după atâtea bombardamente? Pe urmă hârtia şi cerneala nu rezistă prea mult timp în apa. Părerea mea, de inginer, este că ar fi o pierdere inutilă de timp. În concluzie, propun să începem imediat lucrările de reconstrucţie a marelui dig, căci oceanul nu mai dă înapoi ceea ce a înghiţit o dată.

— Nu putem renunţa atât de uşor, tovaraşi, se auzi o voce din fundul sălii. Ciancaişiştii şi americanii au umplut marea cu lăzi în care erau închise comori de artă... Ştim precis că exista şi un inventar pe care trebuie să-l găsim neapărat.

În tot acest timp, Van Cijun îşi luase notiţe. Era adevărat că din depozitele de la Cijun-Van-Dao se

---

3 Epoca Oe – una dintre primele epoci istorice ale Chinei.

aruncaseră multe lucruri în apa mării, dar se mai aruncaseră şi lăzi pline cu explozibile. Peste acestea fusese dinamitat digul, iar sute de vase mici fuseseră torpilate sau scufundate în mod special pentru a închide calea în port. Aşadar, unii propuneau amânarea lucrărilor, pe de o parte, iar alţii cereau începerea imediată a reconstrucţiei. Redeschiderea portului însemna o mai bună alimentare a populaţiei, o contribuţie însemnată la redresarea economică a întregii ţări.

*
*   *

Pe coridor, în tot acest timp se învârtea, ca un leu într-o cuşcă, un moşneag încă destul de ager. Din când în când bătea cu bastonul în podea şi mormăia nemulţumit. Era acolo încă din timpul prânzului. Înainte de a se schimba, funcţionarul de serviciu se apropie de el.

— Şedinţa mai continuă, nu vă poate primi!

— Ba da! hotărî moşneagul.

— De ce nu vreţi să-mi spuneţi mie?

— Nu… n-am ce-ţi spune dumitale! Numai eu ştiu…

— Dar…

— Eşti antropolog?

— Nu. Sunt metalurgist, făcu stingherit funcţionarul.

— Atunci, habar n-ai! Cum vrei să pricepi ce nu ştii? Şi, în fond, nu mă mai plictisi! strigă deodată bătrânul şi-i întoarse furios spatele.

Funcţionarul zâmbi, ridică din umeri, se aşeză la biroul său şi începu să-şi pregătească lucrările pentru a doua zi. După ce-şi rândui pe masă câteva dosare, se întoarse iar spre bătrân.

— V-aş sfătui să treceţi câteva minute pe la cantină. Aveţi timp să luaţi o gustare…

— Ba nu, n-am timp! Ia mai slăbeşte-mă! De gustare-

mi arde?! Auzi, domnule, ce-mi propune dumnealui, când biata de Nelly cine ştie unde zace…

— Nelly?

— Da… ea, drăguţa de Nelly…

— Nu vă supăraţi… Pentru… Nelly aţi venit?

— Sigur…

— Şi cine e…?

— Eşti antropolog?

— Nu…

— Atunci n-ai de unde să ştii. Auzi, habar nu are! Hm! Cât e ceasul?

— Trei fără douăzeci…

— Nu mai aştept… intru!

Funcţionarul se ridică grăbit şi încercă să-l oprească.

— Dar… tovarăşe, nu se poate!

— Lasă-mă să trec, omule, nu pricepi? Antropolog nu eşti, aşa-i? Atunci nu te băga!

Bătu energic cu bastonul în podea şi trecând pe lângă el se îndreptă spre uşă

Deschise larg uşa. Toată lumea întoarse capul spre noul venit, care, fără să bage în seamă pe nimeni, înainta făcându-şi loc spre masa prezidiului. În acest timp, Van Cijun, primarul oraşului, tocmai ajunsese la concluzii:

— … Prin redeschiderea portului, viaţa va reveni pe făgaşul ei normal. După cum ştiţi, tovarăşul inginer Iui Cen, plecat direct pe şantier de la şedinţă, va începe imediat lucrările. Primele explozii se vor produce în câteva minute.

— Nu se poate… staţi !

Toată lumea se întoarse spre bătrânul care înainta agitându-şi bastonul pe deasupra capului.

— Opriţi… faceţi o crimă! Nelly e acolo! Nu vă atingeţi de port!

Toate privirile se pironiră pe neaşteptatul şi vehementul vorbitor, care, după ce-l întrerupse pe comandant, îşi făcea loc spre masa prezidiului. Ajuns

acolo, lovi o dată cu bastonul în masă şi ceru linişte. Nedumerirea era întipărită pe toate feţele, mai ales că pe urma bătrânului venea, stânjenit şi supărat, funcţionarul de serviciu.

— Prieteni dragi, tovarăşe primar! Vă implor, opriţi dinamitarea. Piere cea mai mare comoară a Chinei, Nelly e în port!

Văzând figurile mirate ale celor din jurul său, bătrânul îşi scutură umerii cu un gest energic:

— Nu e nimeni aici care să fi lucrat cu răposatul savant Pei Van-Cijun?

Doar directorul muzeului „Hoan-Ho-Pei-Iio” plecă fruntea şi-şi muşcă buzele. Ceilalţi se priveau unul pe altul fără să priceapă despre ce este vorba.

— Nu e niciun antropolog aci?

— Ba da! răspunse cineva.

— Bun! Să explici dumneata celorlalţi.

E vorba de safeui cu Pithecanthropus pekinensis, cu sinanthropul Nelly, dispărut acum opt ani…

Sfârşit de puteri, bătrânul se aşeză pe primul scaun din apropiere şi apoi bău pe nerăsuflate un pahar cu apă fierbinte.

— Ce legătură are cu portul Şanhaiului? Noi îl ştiam la Pekin, la facultatea de medicină… zise Van Cijun.

— A fost acolo, dar l-au furat, nemernicii. Au dus-o pe biata Nelly tocmai la Cijun-Van-Dao… De acolo a dispărut. Prin 1946 am auzit din nou de ea, dar nu lucruri bune. Au aruncat-o în apă de frica voastră. Acum pricepeţi, oameni buni? Lăsaţi să piară urma celui mai vechi om de pe pământ, a omului de acum cinci sute de mii de ani?

*

*   *

Numai la 54 km de Pekin (Sau Beipin cum i se mai spune) se află grotele atât de misterioase şi totuşi

atrăgătoare din preajma sătucului Cijoukudian. Ani de zile, mii de oameni de ştiinţă aşteptau cu pasiune veşti noi de pe şantierele de paleontologie umană din apropierea capitalei Chinei.

Împrejurările în care au fost descoperite pe acele locuri urmele vieţii omeneşti sunt foarte curioase. Antropologii şi paleontologi! chinezi, atât de puţini câţi erau ia începutul secolului nostru, au fost siliţi de către guvernele de atunci să rămână într-o permanentă inactivitate. Pasămite nu existau fonduri. În schimb, pentru a-i „civiliza” pe oamenii cu cea mai veche civilizaţie, s-au strâns în China „oameni de ştiinţă” de prin toate coclaurile globului.

Din cauza inerţiei guvernelor reacţionare chineze, de la începutul veacului nostru, singurul loc de pe fata lumii unde nu se făceau cercetări ştiinţifice era marea şi întinsa ţară a ceaiului. S-au găsit repede profitorii – şi iată-l pe doctorul Zdanski şi Anderson, profesorul său, întreprinzând săpături paleoantropologice. Cercetările lor au avut loc între 1922 şi 1923, când într-un strat de pământ cafeniu, caracteristic pleistocenului superior – prima fază a erei cuaternare – au găsit urmele existenţei omului. Preludiul acestei veritabile revoluţii n-a avut urmare, pentru că institutul Rockefeller, care îi patrona, având alte interese în China, le-a tăiat subvenţiile.

Începutul era făcut, dar până la dezvoltarea marii ipoteze au mai trecut ani. Aşa s-a întâmplat ca de-abia la 2 decembrie 1929 un tânăr şi tenace arheolog chinez, Pei Van-Cijun, să descopere în grotele muntelui Lunguşun primul craniu al unei specii cu totul necunoscute oină atunci.

Pei şi asistentul său, Davidsohn Black, şi-au dat seama imediat că aveau în mâna lor cea mai veche piesă doveditoare a existenţei omului pe pământ. S-au găsit însă mulţi care să strâmbe din nas. Abatele Thiery Bertrand, membru al Academiei franceze, a chicotit, apoi

a izbucnit în hohote de râs.

— Aţi descoperit un maimuţoi, le-a spus el. Om în pleistocen? Poate e căpăţâna lui Tata Noe?

Pei şi Black însă n-au râs, ci şi-au continuat lucrările, cu asiduitatea omului care se sacrifică pentru ştiinţă. După un alt timp s-au descoperit acolo urmele focului, plăci de piatră şlefuită şi unelte grosolane de piatră cioplită. Deci în urmă cu mai mult de jumătate de milion de ani, oamenii au muncit, au vânat, au pescuit şi făcuseră şi o descoperire capitală: cucerirea focului. Pentru că în jurul celor peste 40 de fosile s-au găsit şi oase de animale şi, acestea într-un număr mare, 118 fosile ale diferitelor animale, se punea încă o întrebare: reuşise oare emul de la Cijoukudian să îmblânzească vreo fiară? Domesticise el oare dinele sau capra?

Nimeni nu se mai îndoia de marea importanţă a descoperirii lui Pei Ven-Cijun, care nu numai că răsturnase toate teoriile despre apariţia umanităţii, ci îmbogăţise ştiinţa universală cu datele cele mai sigure şi poate cele mai senzaţionale ale primei perioade de dezvoltare a vieţii omului.

Însemnătatea descoperirii nu a întârziat să aibă şi efecte de bursa. Institutul Rockefeller – aparţinând de instituţiile marelui magnat – se îmbogăţise pe neaşteptate. A cumpărat de la guvernul gomindanist tot terenul, a gonit savanţii chinezi şi, conduşi de un boss bine hrănit, au apărut antropologii de peste Pacific.

Printre aceştia s-a aflat şi un om cinstit ce nu slujea zeului dollar, ci ştiinţei: dr. William Young. Acest antropolog, muncind conştiincios şi cu deosebită dragoste pentru munca sa, a izbutit să completeze din mai multe fragmente un craniu întreg. Era prima imagine a omului din pleistocenul superior, a sinanthropului sau cum a mai fost numit: Pithecanthropus Pekinensis.

Dr. William Young, fericit de reuşită şi dându-şi seama că are în faţă craniul unei femei, i-a dat însăşi numele

logodnicei lui: *Nelly!*

De atunci, din 1934, deci cu 18 ani în urmă, bătrânul Bai Sian-jen îngrijise de sinanthrop ca de ochii lui din cap. Era doar custodele sălii unde era expus scheletul fosil, dar, pentru a-şi completa cunoştinţele, începu să facă o serie de cercetări pe cont propriu. Cu destulă greutate, a reuşit să găsească în câteva sate urmele altor sinanthropi şi chiar legende vechi cu privire la ei. Cea mai importantă era aceea despre P'an Ku, cel care, cu 2.229.000 de ani înaintea erei noastre, a creat China muncind timp de 28.000 de ani, ca, în cele din urmă, să se sacrifice pentru binele ţării sale.

În Î937, în iulie, când a izbucnit războiul cu Japonia, Bai Sian-jen şi-a strâns caietele cu legende şi lădiţele cu oase şi le-a ascuns în pivniţa căsuţei din cartierul Pân-Ţân (adică al tipografilor) din marginea Pekinului. Tot atunci, la muzeu se împachetau şi se puneau în lăzi grele de oţel sinanthropii (fuseseră descoperite 23 de schelete de adulţi şi 15 de copii) şi erau evacuaţi ia Ciunţân. De acolo au fost duse la Şanhai, iar în 1941 guvernul gomindanist încredinţă americanilor aceste lăzi. Trebuiau tocmai să fie transportate în S.U.A., când a survenit atacul de la Pearl Harbour şi totul căzu baltă. Japonezii le capturară împreună cu toate depozitele de la Cijun-Van-Dao. Bătrânul Bai Sian-jen dădea uneori târcoale depozitului – voia să vadă dacă scumpa lui comoară nu fusese aruncată. Plecarea japonezilor îl făcu pe Bai Sian-jen să spere că-şi va recăpăta comoara. Dar bucuria lui a fost de scurtă durată, deoarece în iarna lui ’48, de teama apropierii armatei populare, ciancaişiştii, laolaltă cu americanii, au azvârlit în ocean cea mai mare parte a materialelor din hangarele de la Cijun-Van-Dao.

Acum bătrânul Bai Sian-jen aştepta o mâna de ajutor din partea comandantului Van Cijun.

În sală se aşternuse o linişte mormântală. Minarea şi dragarea trebuiau amânate de vreme ce se aflase că în

acele locuri se găseau cele mai vechi rămăşiţe umane.

Van Cijun puse mâna pe telefon, formă un număr, dar, în locul răspunsului, răsună o explozie care făcu să se cutremure întreaga clădire. Bai Sian-jen îşi acoperi faţa cu mâinile şi începu să plângă în hohote. Primarul fu cât pe-aci să lase receptorul din mână, când cineva îi răspunse la celălalt capăt.

— Vorbeşte Van Cijun… A fost dinamitat fundamentul? … Nu! Foarte bine, prietene! Opriţi imediat, şi cu orice risc, restul exploziilor!

În acelaşi moment răsună o a doua explozie şi imediat o a treia.

— Cum? Mulţumesc tovarăşe, mulţumesc!

Fără să pună în furcă telefonul, îşi îndreptă privirile spre sală.

— Digul nu va mai sări în aer. N-au fost distruse decât construcţiile suprastructurale. Acum trebuie să facem tot posibilul să o găsim… pe Nelly!

Zorile plumburii îşi trimiseră primele raze timide peste Şanhai. Şedinţa se terminase şi în sală se aflau numai Bai Sian-jen şi Van Cijun.

— Spunea cineva că e antropolog, îşi aminti bătrânul.

— Da, îl cunosc, este medicul Li Cian-su. Bine că mi-ai adus aminte de el. Trebuie să delegăm doi oameni destoinici pentru rezolvarea problemei pe care ne-ai pus-o. Cunoşti cumva numărul lăzilor în care se aflau fosilele?

— Cum nu? R.M. 16.081, 16.082 până la R.M.16.205 – aproximativ o sută douăzeci cu totul. Sunt făcute din oţel şi vopsite cu albastru şi negru de bitum. Numerele au culoarea roşie şi-s scrise pe fiecare parte a lăzii! Acum, să-ţi spun drept, aş vrea să plec… Am obosit…

După plecarea bătrânului, Van Cijun stătu câtva timp pe gânduri. Treaba trebuia făcută repede şi sigur, căci timpul era deosebit de scurt.

*

*   *

În cazarma regimentului 383 de artilerie, abia sunase deşteptarea. Soldaţii adunaţi în careu aveau cu ei tot echipamentul. Se aştepta sosirea comandantului, căci ştiau că vor urma comunicări importante. Curând, trompetistul sună onorul la comandant şi în centrul careului apăru un grup de ofiţeri.

— Tovarăşi ostaşi, ni s-a făcut cinstea să participăm la lupta împotriva rămăşiţelor ciankaişiste de la graniţa birmană.

Uralele răsunară cu atâta forţă încât părea că se cutremură întreaga cazarmă. Comandantul făcu un semn şi ceru linişte.

— Plecarea se face peste două ore. Până atunci revizuiţi-vă tot materialul de luptă! Comandanţii de unităţi să vină apoi la mine!

O nouă rafală de urale bubui în văzduh. Comandanţii ordonară apoi repaos, în timp ce grupul statului-major regimentar se îndrepta spre clădirea cazărmii.

Mulţi ofiţeri erau tineri, dar căliţi în lupte. Pe pieptul lor luceau ordine şi medalii, dovada vitejiei lor.

După ce soldaţii se împrăştiară, ofiţerii urmară pe comandant. Ei intrară în cabinetul acestuia. Aici se aşezară cu toţii în jurul unei mese pe care era întinsă o hartă a regiunii Guandun. Cu gesturi precise, comandantul le explică obiectivul luptei până în cele mai mici amănunte. Mai era doar o jumătate de ceas până la plecare, când intră plantonul şi-i întinse comandantului o scrisoare. Acesta o deschise, o citi, apoi se încruntă puţin.

— Tovarăşe comandant de companie Fin Siao-san, am pentru dumneata o veste nu prea plăcută.

Fin Siao-san – un ofiţer cam de 30 de ani, extrem de voinic, înalt şi cu o figură care i-ar fi făcut pe cineaştii hollywoodieni să-i angajeze imediat pentru un rol de june-prim – se apropie de colonel. Haina bine croită a

tânărului ofiţer, deşi veche, îi dădea un aspect elegant. Numărul mare al diferitelor medalii şi ordine îi ocupa aproape o porţiune de un lat de palma deasupra buzunarului drept de la piept. Printre altele se nutea vedea şi ordinul „Marelui Marş al lui Pân de Huei”.

— La ordinele dumneavoastră! zise ei luând poziţia de drepţi. „— Tovarăşe Fân, ne vom despărţi!

— De ce, dacă-mi permite-ţi să-ntreb?

— Din ordinul generalului Ciu De, ai fost pus la dispoziţia "tovarăşului Van Cijun, în calitate de inginer mecanic de precizie. Este mare nevoie de dumneata la nişte lucrări portuare. Trebuie scoase de sub dărâmăturile portului nişte lăzi cu materiale foarte preţioase.

— Dar nu sunt scafandru…

— Ştim asta, dar ai mai lucrat ca mecanic la Dalnâi, alături de scafandrii sovietici! Cu unul dintre ei vei lucra şi acum… E vorba de inginerul Tumanov… Dar de ce eşti întristat?… Luptele se apropie de sfârşit. Întoarcerea la viaţa paşnică ni se pare un fapt neobişnuit, deşi tocmai pentru asta luptăm de atâţia ani.

Apoi, uitându-se la ceas, adăugă:

— Te prezinţi la ora 12 la tovarăşul Van Cijun, primarul oraşului. Poţi locui mai departe la cazarmă.

Fân Siao-san strânse atât de puternic din dinţi, încât se auzi o trosnitură:

— Am înţeles, tovarăşe colonel î Permiteţi-mi să mă retrag!

În dormitor, Siao-san se trânti pe pat, aşa îmbrăcat cum era, lucru pe care de obicei nu-l făcea. Îi era necaz, atât de necaz încât îi venea să plângă. De la vârsta de 12 ani intrase în Armata a 8-a; acolo îşi făcuse el educaţia până la 18 ani. Apoi, din cauza bolii mamei sale, trebuise să se întoarcă la Canton. De aici, biografia lui se complica prin faptul că tânărul Siao-san, care, în timpul zilei era cooli[4], în timpul nopţii trebuia să conducă una

dintre multele organizaţii ilegale din uriaşul oraş. În '46, adică în urnă cu nouă ani, reintră, după o serie de nemaipomenite peripeţii, în rândurile Armatei Populare, pe care, până în ziua aceea, n-o mai părăsise.În fiecare luptă se distinse, după fiecare luptă fusese citat, şi mulţi îl invidiau pentru numărul mare de ordine şi medalii cu

4 Cooli = hamal din tarile Asiei de sud-est.

care fusese distins.

Înţelegeţi acum de ce Fin Siao-san se simţea jignit şi nedreptăţit. Revedea în închipuire numărul mare de oraşe prin care trecuse cu compania lui, pe ofiţerul japonez care nu-1 nimerise, deşi trăsese spre el numai de la trei metri. Totodată îşi aminti de vremea când era cooli pe uliţele Şanhaiului şi răsturnase pe un american. Involuntar îşi pipăi pe obraz o cicatrice legată de acea întâmplare. Americanul îi lovise peste faţă cu un baston subţire de bambus. Îi mai veni în minte amintirea ultimelor examene date la Universitatea populară din Yunnan, când căpătase titlul de inginer mecanic. Din sala de curs s-a urcat apoi direct într-un tanc american, atunci capturat, pe care nu l-a mai părăsit decât din ordin.

Şi-i mai stăruiau în minte cuvintele colonelului „Vei lucra cu Tumanov”. Pe Iurii îl cunoscuse imediat după înfrângerea Japoniei şi bucuria de a-l revedea îi mai îndulcea necazul. Atunci au trebuit să deblocheze un pod dinamitat de armata lui Harita, iar scafandrii inginerului sovietic au scos, cu ajutorul lui Fân, tot detonantul de sub valurile adânci şi năvalnice ale râului Fun-Lan, scutind armata de un ocol inutil de peste o săptămână.

Îşi privi ceasul. Trebuia să se pregătească. Îşi luă mapa, porthartul, îşi aranjă ţinuta şi, căutând să-şi mascheze un suspin amar, plecă fredonând un cântec.

Mersul îi era îngreunat de blana grea şi mai ales de troienele de zăpadă. Vijelia îl făcu să treacă pe lângă ziduri. Mii de ace de gheaţă îi biciuiau obrajii.

Vuietele valurilor se auzeau până în centrul oraşului. Şi, uneori, rafalele de vânt aduceau fulgi grei de zăpadă, picături de apă smulse din coama valurilor.

— „Asta-i din cauza digului! Dacă era digul, se mai oprea şi furtuna”, murmură îngândurat Siao.

Peste câteva minute intră gâfâind în holul mare al palatului administrativ, iar după alte câteva de aşteptare fu primit de Van Cijun.

— Sunt comandantul de companie Fân Siao – la ordinele dumneavoastră.

— Ia loc, te rog! Bea mai întâi un ceai fierbinte şi apoi sa stăm de vorbă.

Fân Siao refuză politicos. Enervarea nu-i trecuse definitiv. Voia să ştie în mod precis pentru ce fusese chemat şi ce muncă urma să îndeplinească. Tocmai se pregătea să întrebe, când în cabinet intră un bărbat cam de 50 de ani, îmbrăcat elegant. Tâmplele noului venit erau argintate de câteva fire albe. Purta ochelari cu ramă subţire de aur, dindărătul cărora se vedea o privire aspră, sfredelitoare.

— Bine-ai venit, doctore! Tocmai la timp. Uite-l pe tovarăşul inginer Fân Siao-şan.

— Doctor Li Cian-su!

Se înclinară amândoi, fără să-şi dea mâna. În schimb se cercetau unul pe celălalt, amândoi la fel de înciudaţi că trebuie să facă o muncă pe care o socoteau cu totul de prisos.

— Dacă sunteţi ce acord, până vine tovarăşul Bai Sian-jen, spuse Van Cijun, vă voi pune la curent cu problema noastră.

La aceste vorbe Li Cian-su se încruntă nemulţumit, iar Fân Siao-şan făcu o figură mirată. Habar nu avea cine este Bai Sian-jen.

În câteva minute, Van Cijun le povesti tot ce ştia despre sinanthrop. Apoi rugă pe fiecare să-şi dea părerea despre lucrările care urmau să înceapă chiar imediat.

— Vedeţi, eu nu voi putea face faţă singur. Dacă ar fi fost aci tovarăşul Tumangv, m-aş fi încumetat, rosti stingherit Fân Siao-san. Nu pot spune că mă bucur din cale afară de sarcina ce mi s-a încredinţat. Ma obişnuisem atât de mult cu tancul meu, încât aproape că nu mai pot concepe o altfel de muncă!

Ultimele cuvinte le rosti cu greu.

— Dacă însă este neapărată nevoie de mine, voi pleca

imediat pe şantier. Tovarăşul doctor poate să rămână în oraş până când voi detecta lăzile cu fosile.

— Nu, eu merg cu scafandrii, răspunse hotărât Li Cian-su. Sunt antropolog şi la Harward am studiat sinanthropul după cele mai precise mulaje.

— Veniţi din Statele Unite? întrebă Siao-san

— Da. Am trăit şi am studiat acolo.

— V-aţi întors de curând?

Li Cian-su îi aruncă o privire tăioasă şi dădu să se ridice. Apoi se lăsă pe spate şi zâmbi ironic:

— Numai de trei ani… Dar de trei ani revoluţionari!

*

* *

Pe cheiul brăzdat de bombe, bătut din toate părţile de vânturi, se aflau patru oameni pe care oricine i-ar fi putut lua drept sportivi. Toţi purtau deopotrivă haine de piele şi mantale de cauciuc îmblănite. Unul dintre ei, obişnuit se vede cu astfel de vreme, înainta până la marginea de piatră a cheiului şi, ridicându-şi binoclul, privi atent mult timp în depărtarea neguroasă. Era un bărbat blond cu o şuviţă şăgalnică de păr care-i răsărea de sub şapca pusă pe o ureche. Potrivit ca înălţime, lat în umeri, avea mersul caracteristic celor care-şi petrec viaţa pe mare. Din toată atitudinea lui se putea ghici marinarul. Era inginerul Iurii Tumanov, care sosise în mod special cu un avion de la Dalnâi. Ceilalţi trei, rămaşi la câţiva metri în spatele său, erau Fân Siao-san, Li Cian-su şi inginerul lui Cen.

Fân Siao-şan, după ce aşteptă câteva minute, se apropie de Tumanov. Mergea cu capul în piept şi mâinile adânc vârâte în buzunare.

— Ce crezi, Iurii, putem ieşi în larg?

Fără să-i răspundă imediat, Tumanov continua să cerceteze apele care se frământau necontenit.

— Care poate fi adâncimea maximă?

— Nu ştiu precis, poate să ne spună tovarăşul lui Cen.

Amândoi se întoarseră spre inginer, care stătea de vorbă cu Li Cian-su.

— După datele bătrânului Bai Sian-jen, lăzile au fost sabordate la circa 65 kilometri de ţărm. Cam ce adâncime are marea acolo?

— În jurul a 200 de metri, răspunse lui Cen, fără să clipească.

Bătrânul inginer lucrase în port încă de copil şi îndeplinise acolo toate funcţiile posibile – de la vânzător de fructe la hamal, apoi devenise mecanic, iar târziu de

tot inginer. Aşa că împrejurimile nu aveau niciun ascunziş pentru el.

Tumanov gândi câteva minute, privi apoi din nou spre mare şi în cele din urmă scoase un carneţel:

— Să zicem că valurile ating înălţimea de şase metri. În cazul acesta nu avem de ce ne teme. Mâine ne putem afunda chiar numai ca scafandri independenţi.

— Cred că pot merge şi eu, spuse timid Li Cian-su. Nu mai am răbdare să aştept.

— Dacă nu ţi-e teamă, bine! Ai mai fost pe fundul mării?

— Niciodată! şi cu capul făcu un gest de băiat încăpăţânat, de parcă ar fi zis: ei şi, ce-are a face?

Tumanov şi Fân, care observară acest gest, schimbară o privire amuzantă şi toţi trei izbucniră într-un hohot de râs molipsitor.

A doua zi, furtuna părea să se mai fi domolit. Iurii Tumanov privea pe fereastră ploaia amestecată cu ninsoare; vântul bătea, dar mult mai încet decât în ajun. Mai avea aproape o oră până la îmbarcare. La început, când i s-a comunicat că fusese chemat la Şanhai pentru scoaterea unor lăzi cu fosile, s-a mirat. Acum, însă, îşi dădea seama că valoarea acestor oseminte era incalculabilă şi că amânarea începerii urgentelor lucrări de reconstrucţie a portului fusese întemeiată.

Ca de obicei, când era plecat de acasă, se gândi să scrie familiei. Prima scrisoare era adresată soţiei lui, Tania, candidată în geofizică, iar a doua – fratelui său mai mic, lui Petea – pionier. Dacă prima scrisoare era mai laconică, cea de a doua se întindea pe mai multe coaie. Petea era membru în cercul tinerilor electricieni şi, la vârsta lui de 11 ani, meşterise un aparat asemănător aceluia al lui Makarov pentru pescuitul cu ajutorul unui câmp electric.

Scriind ultimele rânduri, Iurii prinse a zâmbi. Îi făgăduise băiatului să culeagă cochilii şi alte „mărturii”

de pe fundul oceanului special pentru dânsui.

Acum trebuia să-şi controleze echipamentul şi să plece. Cercetându-şi cronometrul, îşi deschise valiza. În clipa aceea sună telefonul. Era Fân Siao-san. Totul era gata. Îl aşteptau în port, iar vasul stătea sub presiune.

După aproape un sfert de oră, Iurii Tumanov cobora din automobil în faţa lui Fân Siao-san şi a bătrânului Bai Sian-jen, care-l aşteptau.

— Unde-i doctorul, a fugit? întrebă Tumanov în glumă, după ce-şi strânseră mâinile.

— Da' de unde! făcu Siao-san pe acelaşi ton. De trei ori s-a îmbrăcat în scafandru şi de trei ori s-a dezbrăcat.

În acest timp, Bai Sian-jen nota pe o hârtiuţă numerele lăzilor care conţineau preţioasele fosile şi i-o întinse tăcut inginerului sovietic.

— Ce-i asta?

— Numerele!... să le înveţi pe dinafară!

— Unchiule, unchiule, cred că lăzile matale arată acum ca nişte baiane, aşa că nu ştim dacă cifrele astea-mi vor folosi la ceva.

— De ce? pe figura bătrânului se zugrăvi nedumerirea şi durerea.

— Nu sunt aruncate la 200 de metri sub apă?

— Ba da.

— Atunci trebuie să suporte o presiune de 20 de atmosfere pe centimetru pătrat şi nu cred că vor fi rezistat. Sunt fabricate din tinichea prea subţire, căptuşită cu lemn de brad şi fag. Le-am văzut doar pe acelea din hangarele de la Cijun-Van-Dao! Pune apoi la socoteală căzătura! Doar s-au lovit de stânci!

— Să le aduci aşa cum sunt! murmură resemnat bătrânul.

Cuvintele lui Tumanov îl puseră pe gânduri şi pe Fân Siao-şan.

Într-adevăr, lăzile în care fuseseră ambalate resturile de sinanthropus erau foarte şubrede. În cădere,

suferiseră două şocuri. Primul, în contact cu apa, iar apoi contactul cu fundul – mult atenuat, ce-i drept, de densitatea crescută a apei, la o adâncime de aproape 200 de metri. Dar stăteau acolo de aproape cinci ani şi în acest timp fuseseră supuse unei presiuni constante suficient de mari. Ca orice fizician, Fân Siao-san ştia că în tot acest timp se petrecuseră o serie de fenomene: în primul rând, prin acţiunea de erodare a apei alcaline asupra blindajului, care era departe de a fi inoxidabil, e posibil ca lichidul să se fi infiltrat în interiorul lăzilor. Aceasta, împreună cu presiunea suficient de puternică a întregii mase, puteau să deformeze aşa-zisele safeuri. Ar fi existat o singură şansă: ca procesul de deformare să se producă mai lent.

Dacă blindajul metalic era din alamă, fontă sau fier forjat, exista posibilitatea ca lăzile să fie oarecum întregi. Amănunte nu aveau de unde lua, pentru că şi lăzile aflate în hangarele de la Cijun-Van-Dao erau construite unele din fier şi oţel, iar altele numai din fier.

După furtuna din ajun, pe mare nu mai era acum decât hula. Cerul noros lăsa să se întrevadă petice albăstrii, senine. O şalupă rapidă îi duse pe Tumanov, Fân Siao-san şi pe celălalt scafandru la bordul vasului Li Şi-cjjen[5], de pe care trebuiau să se scufunde. Bai Sian-jen, rămas pe chei, le flutura zâmbind batista.

(Continuare în numărul 10)

5 Li Şi-cijen, numele unui mare om de ştiinţă chinez din secolul al XVI-lea